

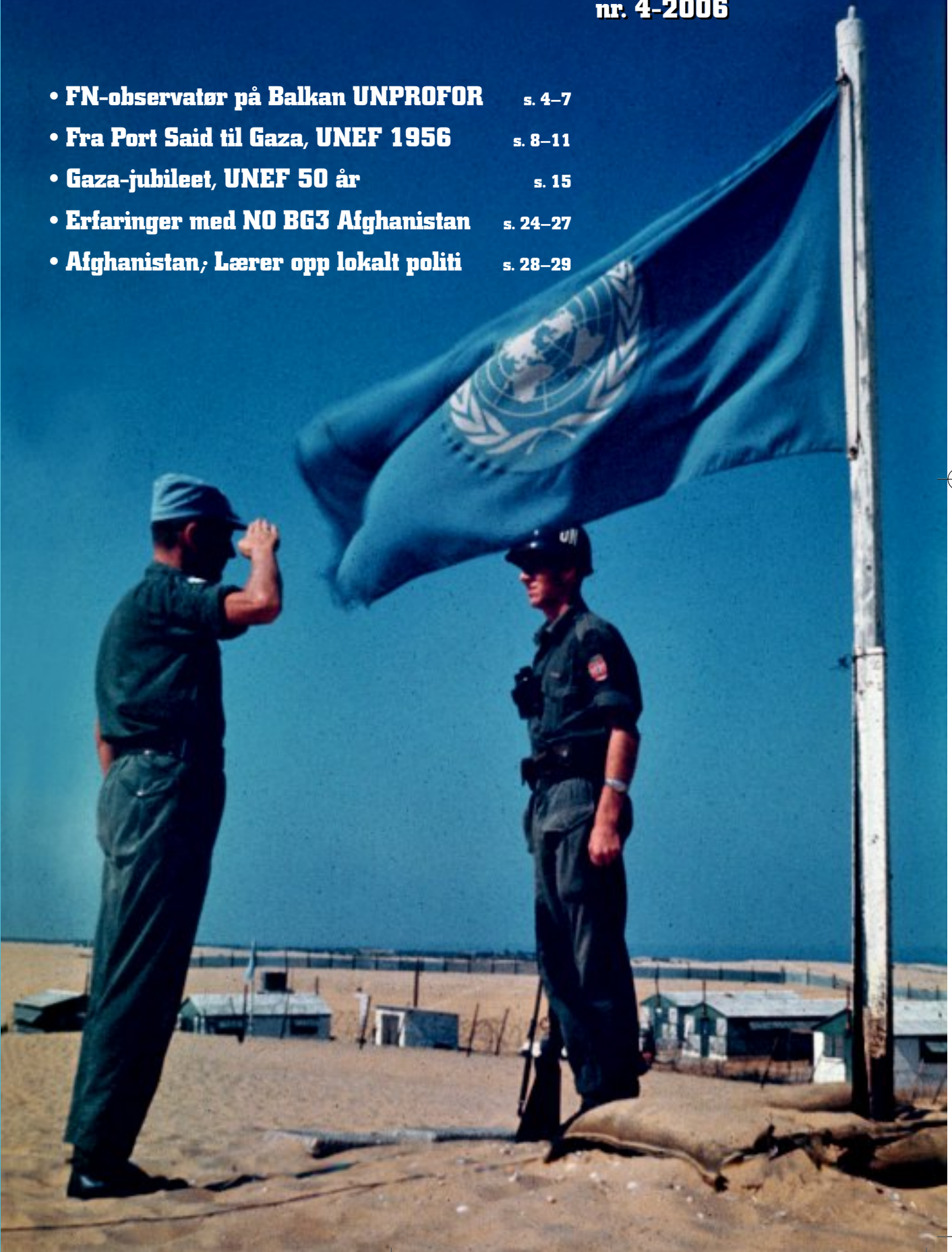
FN-Veteranenes Landsforbund

Sjekkposten

Organ for FN-Veteranenes Landsforbund

nr. 4-2006

- **FN-observatør på Balkan UNPROFOR** s. 4-7
- **Fra Port Said til Gaza, UNEF 1956** s. 8-11
- **Gaza-jubileet, UNEF 50 år** s. 15
- **Erfaringer med NO BG3 Afghanistan** s. 24-27
- **Afghanistan; Lærer opp lokalt politi** s. 28-29

Fra Presidenten

Ingen fred uten FN

På nytt er det krig i Libanon Igjen er det de sivile på begge sider som får unngjelde. På TVskjermen ser vi daglig drepte og sårede, menn, kvinner og barn.

Først vil jeg berømme den norske regjering for en rask og effektiv evakuering av norske borgere fra Libanon, dernest vil jeg si noe om situasjonen slik den vel oppleves av de fleste. Det som til nå har rystet en hel verden er israelernes bombing av et hus i Quana der livredde flyktninger hadde søkt tilflukt. I disse ruinene døde mange kvinner og barn. Minnene går øyeblikkelig tilbake til 18. april 1996, da over 100 personer ble drept i et liknende angrep. Også den gang var de fleste ofre kvinner og barn. Norske FN-soldater deltok den gang i opprydningen av døde og sårede etter angrepet.

De fleste autoritative kilder som har uttalt seg er enig om at det var Hizbollah som startet denne krigen. At Hizbollah plasserer seg militært midt i sivile boligstrøk er selvfølgelig et problem for alle. Denne type utnyttning av sivilbefolkningen er forkastelig og pådrar også Hizbollah skyld.

Israels angrep på OP-Kiam rystet en hel verden. Fire FN-observatører ble drept etter et 6 timers bombardement, hvor FN gjentatte ganger anmodet om bombestans. Gjentatte ganger har man sett at partene gjør sitt for å hindre FN i å gjøre jobben sin. En hadde kanskje forventet et noe annet adferdsmønster. Det er ingen militær løsning på krigen mellom Hizbollah og Israel. Kun politiske diskusjoner på høyt nivå kan føre frem.

Hizbollahs vilkårlige bombing av Israel er militæretisk forkastelig. Men måten Israel forsvare seg på, er like uakseptabelt. Partene har hatt en lei tendens til å løse politiske problemer med bomber og granater. Slik er kortsiktig politikk, som fort slår tilbake. Krigen bør ta slutt, nå!

Odd Helge Olsen

Sjekkposten siden sist

Generalmajor Trond Furuhovde

Det var med sorg vi mottok melding om generalmajor Trond Furuhovdes bortgang 10. mai, bare 67 år gammel. Ved begravelsen i Elverum 19. mai var FNVLF representert ved Generalsekretær Jon Aabakken som brakte forbundets siste hilsen og takk.

Trond Furuhovde startet umiddelbart etter realartium sin militære karriere ved Befalsskolen for Infanteriet i Sør-Norge. Han fortsatte på Krigsskole hvor han ble uteksaminert i 1963.

Fra Krigsskolen gikk ferden til Garnisonen i Sør-Varanger. Der trivdes han meget godt, så godt at han etter en periode ved Skyte- og Vinterskolen for Infanteriet returnerte som kompanisjef på samme sted. På denne runden var også Wenche en del av Tronds liv etter at de giftet seg i 1967. Etter en snartur innom Altabataljonen gikk turen til Sverige som elev med Militärhøgskolan.

Den videre tjeneste brakte han til Øverbygd og tjeneste som operasjonsoffiser, nestkommanderende og senere sjef for infanteribataljon 2/Brigaden i Nord-Norge. Grunnlaget var dermed lagt for en flott karriere, bl.a. som sjef for Skyte- og vinterskolen for Infanteriet, sjef Brigade 3 og Infanteriinspektør.

Forts. side 32

Tekst til forsiden: FN-tjeneste i Midt-Østen vekker mange minner. Se side 8-11.

Foto: Arkivfoto/Forsvaret

KOMMENTAREN

Redaktør og informasjonssjef
Lars Reiermark

Om å løfte i flokk

Som det fremgår av denne utgaven av bladet, har samarbeidet med Forsvarets Veteranadministrasjon på administrasjons- og informasjonssiden funnet sin foreløpige form når det gjelder å få sentral informasjon fra VA ut til våre veteraner. Det er på ingen måte noen endelig form, men VA og FNVLFF er enige om at vi sammen skal løfte i flokk. Det første praktiske skritt er allerede tatt. Som informasjonssjef bruker vi Sjekkposten. Foreløpig er et eget midtsidevedlegg i sin helhet avsatt til informasjon fra Veteranadministrasjonen og mer kommer, bla. informasjon fra VA via forbundets hjemmesider.

AV LARS REIERMARK

FNVLFF synes det både er gledelig og hyggelig, og ikke minst nyttig, at man slik finner frem til praktiske ordninger som gjør det lettere å betjene våre veteraner på best mulig måte. Det er som kjent allerede bestemt at Forsvarets Veteranadministrasjon (VA) skal være Forsvarets kontaktpunkt for veteraner. Det bygger også FNVLFF på, men samtidig håper man at ordningen med informasjon fra VA via Sjekkposten også blir fulgt opp av våre medlemmer og andre som har spørsmål enten til FNVLFF eller til VA. I erkjennelse av at FNVLFF er VAs største samarbeidspartner, er forbundet også naturlig nok sterkt opptatt av faste former for utveksling av opplysninger, informasjon og kunnskap om de enkelte saker som etter hvert kommer til behandling. Fra de etter hvert mange spørsmål forbundet mottar til daglig både på telefonen og i brev form og ikke minst i forbindelse med forbundets kameratstøttekurs, synes det helt klart at spørsmålet om en egen samlet oversikt over lover, regler, bestemmelser etc. som berører veteraner nå presser seg frem. Dette er noe man arbeider med

å formalisere. Det samme er utarbeidelsen av en brosjyre for pårørende i samarbeid med Hærens Styrker (HSTY). Samtidig har VA allerede iverksatt arbeidet med registrering og utarbeidelse av statistikk av antall og type saker.

FNVLFF har imidlertid også hatt et separat møte med de berørte parter hvor man spesielt har drøftet de pågående vurderinger omkring en egen norsk veteranlov.

FNVLFF er blitt fortalt at de første skritt til å vurdere en veteranlov allerede var tatt av Forsvarsdepartementet (FD) før Veteranadministrasjonen var etablert. FD er etter sigende tvilende til behovet og peker på allerede eksisterende ordninger. Hvis det er riktig, er det et synspunkt som det er vanskelig å forstå.

FNVLFF har som kjent allerede i mange år pekt på at eksisterende ordninger ikke synes å fungere og at man derfor bør kunne tillate seg å tenke nytt. Ikke minst de mange uløste saker synes å underbygge at det fortsatt er et stort og udekket behov for å komme våre veteraner i møte med den hjelp og støtte som burde være en naturlig konsekvens av at Norge deltar med personell i internasjonale operasjoner. Utgangspunktet må være at hvis vi skal kunne delta ute, så må det være et apparat her hjemme som på en tilfredsstillende måte ivaretar veteranenes tarv.

Alt annet er umoralsk og lite verdig for oss som yrkesgruppe og for Norge som nasjon.

**FN-Veteranenes
Landsforbund**

Sjekkposten

Nr. 4-2006
ISSN: 1503-3309

Forbundets høye beskytter:
Hans Majestet Kong Harald V

President:
Odd Helge Olsen
Alkeveien 3, 4623 Kristiansand S
Mob. 40 83 45 01
Tlf. 38 08 74 89/99 09 19 24
Arb.: 23 09 36 10
oholsen@losmail.no

Generalsekretær:
Jon Aabakken
Rognerudveien 2 B, 0681 Oslo
Mob. 48 20 53 89
Tlf. priv.: 22 26 86 29
Tlf. arb.: 23 09 35 48
E-mail:
joaabakk@online.no (priv)
e-jaabakken@mil.no (arb)

Ansvarlig redaktør/Informasjonssjef:
Lars Reiermark
Tlf. 23 09 35 54
Mob. 92 21 51 84
E-mail: e-lreiermark@mil.no

Ekspedisjon
Jan Steen
E-mail: e-jsteen@mil.no
Tlf. 23 09 38 40

Leder kameratstøtte:
Knut Østbøll
Tlf. 91 17 63 51
E-mail: e-kostboll@mil.no

Forbundssekretær:
Berit Magnussen
tlf. 23 09 35 49/47 32 76 20
e-bemagnussen@mil.no

Ansvarlig utgiver:
FN-Veteranenes Landsforbund
Bygn. 22 Akershus Oslo-Mil/Akershus
0015, Oslo
Tlf. 23 09 38 40, faks 23 09 37 77

Trykk:
Aktietrykkeriet a.s, Fetsund

Opplag: 9.000

Se forbundets hjemmesider:
www.fnvlf.no

Web-master:
Fred Gallefoss
Weblishtech Ltd
Tlf. 46 66 50 40
E-post: weblishtech@weblishtech.no

Husk å melde adresseforandring til FNVLFF
– telefon 23 09 38 40 eller faks 23 09 37 77.
E-post: e-bemagnussen@mil.no

Major Audun Spjell som tilhører Luftforsvaret, har ved to anledninger tjenestegjort som FN-observatør på Balkan.

Hans tjeneste omfatter hhv en periode i UNPROFOR i 1993-1994 og en i UNPREDEP 1997-1998. I to på hverandre følgende artikler vil «Sjekkposten» formidle hans inntrykk fra tjenesten, og vi begynner med UNPROFOR for perioden 31. juli 1993-1. august 1994

TEKST OG FOTO:
MAJOR AUDUN SPIJELL

To år som FN-

Å være tilbake i militær tjeneste etter mange år som fagforeningsleder for befall var for meg høyst befriende og ga meg anledning til å følge salige Ibsens ord « Det du er, vær fullt og helt.» Det begynte med at jeg meldte meg til FN-tjeneste, ble sendt på LINMO (FN militær observatør) kurs og fant ut at jeg var «prima ettertraktet vare», klar til innsats verden rundt. I juni 1993 – på kort varsel – forlot jeg derfor Bodø med fred og nordnorsk sommer med billett til det tidligere Jugoslavia med ordre om å melde meg til tjeneste ved FNs beskyttelsesstyrke UNPROFOR for de neste 12 måneder. Etter et par raske flyskift ankom jeg Zagreb, hovedstaden i Kroatia den 31. juni. Der var det 37 grader C og fuktig. Det ga nesten heteslag for en forfrossen og innbarka nordboer. Det viste seg at til denne kontingenten var vi hele 7 nordmenn, jeg tror vi følte det samme da vi meldte oss til tjeneste i hovedkvarteret for UNPROFOR. Det skulle vise seg at der kom jeg til å være helt frem til 6. august. Zagreb er en millionby og i HQ var det hektisk aktivitet med en summen av alle slags engelske «dialekter»; skoleengelsken fikk virkelig kjørt seg! Forholdet til sivilbefolkningen viste seg å være uproblematisk, selv om noen viste seg å være noe aggressive, det er tross alt deres land.

Tjenesten

Alle nyankomne UNMOer gjennomgår et treningsprogram med bl.a. engelskprøver og kjøretest. Nivået var meget varierende. Deltakere fra enkelte land var helt uten kjøreefaring. Trafikkuhell var da også største fare i området. En UNMO arbeider 30 dager «på tamp» – 6 dagers fri – og så nye 30 dager. Pr måned opparbeides også 1.5 fridag som kan spares/samles opp. Man måtte selv ordne med innkvartering og kost. For dette fikk man et fast beløp pr mnd fra FN. Selve tjenesten, 12 måneder for fredens sak, deles normalt opp i tre (3) puljer a 4 mnd innen de forskjellige sektorene. Sektorene i Kroatia og Krajina er øst, Vest, Nord og syd. I Bosnia og Herzegovina øst, Nord, Syd sentralt, Bihac og Sarajevo, videre Makedonia, Dubrovnik og spesiell flyplass-tjeneste. Jeg skulle til i første omgang å tjenestegjøre i Bihac by som ligger i Bihac-regionen eller lommen ligger nordvest i Bosnia. Før krigen var arealet 2150 kvadratkilometer, senere redusert til 1500 kvadratkilometer. Det var, ble jeg for-

Sønderskutte landsbyer. Krajina høsten 1993. Slik blir det ofte når menneskene ikke enes.

talt, tross krigen, stort sett et rikt og vakert jordbruksland., men krigen hadde satt sine tydelige spor.

På veien fra Zagreb til Bihac i hvit UN jeep med blå vimpel og «det hele» som våre danske venner pleide å uttrykke det, fikk jeg min første anelse av tragedien Jugoslavia/Balkan. Synsintrykket var sterkt, sønderskutte landsbyer, forfall og elendighet; et trist syn.

Mitt nye hjem

Fredag den 6. august ankom jeg til mitt nye arbeidssted og hjem for de neste fire (4) måneder. Innkvartering ble ordnet i leid privathus i selve byen Bihac. Jeg kom til å bo sammen med to dansker, en

-observatør på Balkan

tsjekker og en kanadier. Sektorhovedkvarteret lå i et hotell. Befolkningen i området bestod av ca 300.000, hvorav ca 70.000 flyktninger. Prosentvis fordelte befolkningen seg med 2 prosent serbere, 12 prosent kroater, 3 prosent såkalte «andre» og resten, altså hele 83 prosent var muslimer. Det var altså hovedsakelig et muslimsk område, faktisk den største konsentrasjonen av muslimer i Vest-Europa. I området er det tre byer; Bilhac, Cazlin og Velika Kladusa. Området var omringet av serbere og hadde vært blokkert siden april 1992. Det var mangel på alt, man kunne tydelig se at folk hadde det vondt; – ikke bare at de hadde lite, men de led. Forsvaret av re-

gionen ble ivaretatt i fellesskap av 5 korps av BiH og en kroatisk bataljon. Det var daglige trefninger i området og kamper ved frontlinjene med mange falne. Kampene gikk som i alle kriger også utover de sivile, ingen var trygge. I området lå det som hadde vært Europas nest største flyplass med 5 striper og plass til 200 kampfly i hangarer bygget i fjellanlegg. Plassen var ikke i bruk, rulleanene og hangarene var delvis ødelagte så sent som 16. mai 1992. Frontlinjen gikk midt over flyplassen og all bruk var effektivt stoppet.

Daglig liv i A/O og utenfor
«Area of operation» eller operasjonsom-

rådet var lik ansvarsområdet; Eller regionen. FN hadde i regionen en fransk bataljon, et observatørteam/UN-Military Observers Team eller UNMO-team, UNCHR og videre ICRC (Internasjonale Røde Kors)og ECMM Forholdet til befolkningen var meget godt. Tilstedeværelse av internasjonale FN-avdelinger, FNobservatører og sivile observatører var helt klart en viktig årsak til regionens fortsatte eksistens. Tjenesten som FN-observatør var stort sett to-delt, – det ene var å pleie kontakten med og til 5. korps, alle bataljoner og sivile myndigheter, det andre var å oppsere og meldte absolutt alt som foregikk, i bakken og i luften. Dagene gikk med hek-

Min første permisjon (CTO). Plitvice Nasjonal Park i Krajina 1. september 1993. Et helt vidunderlig sted.

tisk aktivitet, og målet var at vi over alt i området skulle «vise flagget». Det gikk stort sett bra. Av spesielle hendelser kan nevnes at vi hadde en alvorlig utforkjøring, hvor den ene av UNMOene ble livstruende skadet. En annen gang ble det skutt med håndvåpen mot oss på nattobservasjonspost. Neste dag fremla vi skriftlig og verbal protest, det finnes da grenser. Beklagelse ble mottatt. Min første ferie (CTO) tilbrakte jeg i Plitvice Nasjonalpark i Krajina, en serbisk del av det tidligere Kroatia. Jeg bodde på Hotell Jezere, – med hele 243 senger – delvis som eneste gjest. Der betalte jeg ca kr 120.– for helpensjon. Noe for Ola Nordmann. Parken var helt fantastisk og med vannfall på vannfall, stier, planke-

gangveier, huler og grotter. Der vandret jeg (jogget også) i ensom majestet i en hel uke og fant stadig nye stier. Stillheten og følelsen av noe spesielt var påtrengende, særlig med tanke på krigen like utenfor området. Det sørgelige var at krigen allerede hadde merket anlegget, forfallet var merkbart.

Forholdet mellom befolkningen i Bihaclommen var utmerket helt frem til 1. oktober. Da brøt det ut «borgerkrig» mellom muslimene. Noen ville opprette den autonome Vest Bosniske Region (Fikret Abdic), mens andre ønsket det samlede Bosnia og beskyttelse av BiH armeen. Kampene var heftige med mange falne på begge sider. Kroatene i regionen forholdt seg passive. Det hele

ble en ny tragedie, for alle og dessverre også for Balkan. Jeg tror ikke jeg tar for hardt i når jeg benevner det som «et helvetes sted». I tillegg til at det tider var kaldt, så var det mangel på alt, elektrisitet, mat etc. Vi observatører måtte «orge» litt både her og der. Det var faktisk dager da selv ikke vi var mette, hvordan måtte ikke sivilbefolkningen ha det? Med de morsomme situasjoner unngikk vi ikke. Et slengtuttrykk som vi hadde ved treff var «Do you want a beer?» Rett svar var «Why not». Ved skifte av mannskap måtte vi sende bil til Zagreb, og da benyttet vi anledningen til å skaffe diverse forsyninger til teamene. I et tilfelle hadde vi glemt å ta med øl på listen (tenk det), og bilen var på vei,

Klar for kolonnekjøring mellom de stridende parter. Internasjonal observatørgruppe nær Skokovui i Bihac Pocket 1. november 1993. Fra venstre kapt Gill, Canada, Kapt Lombard, France, Maj Spjell, Norge.

Balkans verste snøhull. Korenica 2. desember 1993. På samme tid var det plussgrader hjemme i Norge.

Midt i skytefeltet. OP 32 Podaradina Zadar Kroatia 15. januar. 1994. Vi hadde kjøretøy, samband, seng og dass.

nesten fremme i Zagreb. Vi ringte opp kolleganen i bilen for offisiell sikkerhetssjekk og la til..«and do you remember the four pieces of why nots? «Han svarte bekreftende. Før vi gikk ut av sambandet kom det inn en ukjent stemme.. «what in hell is why not?» Isende taushet, vi måtte vise god militær sambandskultur må vite, men de fire kartonger med øl kom hele hjem.

Man er da flyttbar

I november kom snøen, i store mengder, – og kulden. For meg ble det tjeneste ihhv sektor SOUTH/Team Korenica fra 1.-3.desember i 1993. Det var i Karjina og det verste snøhullet på Balkan. Jeg syns jeg jobbet godt, likte meg faktisk, –

men oppholdet ble bare 3 dager. Deretter ble det Sektor SOUTH/Team Zadar fra 4. desember 1993 til 10. februar 1994. Nyttårsaften ved Adriaterhavet i en gammel by med romerske miner og ca 90.000 innbyggere. Var jeg kommet til himmelen? Teamet hadde gjennomsnittlig 25 UNMOer og jobben var døgnkontinuerlig bemanning av 3 OPer og utstrakt patruljering. Vi var «plaget» av miner i mange områder, og jeg har vel aldri vært så nær Vår Herre der oppe. Siste tid var jeg teamleader. Så skifet jeg over til Zadar Liaison Tern i samme område for perioden 10. februar til 1. mai 1994. Her var vi 4 UNMOer med relativt stort ansvar. Det skjedde mye og partene var ikke bestandig helt

enige. Vi opplevde dessverre også et tragisk dødsfall i Sibenik hvor kaptein Finn Utheim ble skadet i samme situasjon.

Slutten på tjenesten ble for meg en periode i Sektor Belgrade fra 1. mai til 1. august 1994. Der var jeg airfield monitor som det heter på FN-engelsk dvs radarkontrollør ved Surcin sivile flyplass, ja sågar teamleader fra dag fire. Det var 4 team og rolige dager. Jeg brukte siste CTOen til å gå Nijmegen-masjen, og så bar det hjem til Norge. Lite visste jeg da at om tre år skulle jeg igjen være i FN's tjeneste på Balkan.

Hurra for dagen. Foran den norske ambassadørbolig i Beograd/Serbia 17. mai 1994. MOVECON-gjengen og meg (ytterst til høyre)

Nijmegen 19. juli 1994. Lite visste jeg da at jeg tre år etter igjen ville være i FN's tjeneste på Balkan. Foto: Privat

Generalløytnant Tønne Huitfeldt, her avbildet som oberstløytnant, deltok i frempartiet. Som kaptein/major var han sjef for Kompani A i DANOR Bn/UNEF for 50 år siden.

I denne artikkelen om den første tiden i UNEF, del II, fra Port Said til Gaza, fortsetter forfatteren beretningen om aksjonene på Sinai-halvøya frem til innmarsjen i Gaza. Del I: Fra Fornebu til Port Said stod i forrige utgave av Sjekkposten. Illustrasjonene er også denne gang hentet fra Aftenpostens, Dagbladets og NTBs arkiver og er tidligere benyttet i bokverket «Våre menn i Gaza».

AV GENERALLØYTNANT
TØNNE HUITFELDT

UNEF: Den første tiden

Del 2: Fra Port Said til Gaza

Kontroll av den israelske tilbaketrekning på Sinai halvøya

Etter den britisk-frenske evakuering av Port Said og Port Fuad var avsluttet fikk DANOR-bataljonen nytt oppdrag. 1. juledag 1956 gikk turen sørover langs kanalen med tog til El Shatt, en tidligere britisk militæleir på østsiden av kanalen ved byen Suez, som Lawrence kom til etter å ha krysset Sinai til fots for å melde at Akaba var erobret av tyrkerne under første verdenskrig. Bataljonens nye oppdrag var å følge etter de israelske styrkene etter hvert som de trakk seg tilbakelangs den gamle pilgrimsveien fra Suez over Nakhl til Akaba.

Nå bestemte imidlertid israelittene selv tempoet i tilbaketrekningen, og etter hvert som de trakk seg tilbake fjernet de alt utstyr som kunne flyttes, ødela veger, jernbane, telefonlinjer og bygninger. Under kamphandlingene var det dessuten lagt ut et betydelig antall landminer i umerkede felter. Hertil kom at den nordlige delen av Sinai for en stor del består av løs sand, og den sørlige delen

av forrevne fjell uten annen vegetasjon enn lave busker. Vann finnes praktisk talt ikke utenom de faste kilder som for en stor del var ødelagt. For FN-styrken var dette en ny og vanskelig oppgave. Innenfor DANOR ble ordningen at kompaniene avløste hverandre hver 14. dag under fremrykningen og leiren i El Shatt ble brukt som hovedbase.

I Mitla-passet og langs den primitive vegen til Nakhl og Themed kunne FN-styrken finne ferske spor etter kampe. I sine stillinger lå ennå egyptiske falne. Langs vegen fantes et stort antall utbrente kjøretøyer, og spredt omkring lå slipp-tanker fra israelske Mystere jagerfly.

I ørkenen streifet halv-ville kameler som hadde tilhørt det egyptiske kamel-korpset. Oppdraget innebar at FN-avdelingene skulle opprette poster på fremrykningsveiene og disse skulle ikke noe sted være nærmere de israelske ettertropper enn 10 kilometer. Enhver kontakt med de israelske styrker var forbudt for UNEF - den nødvendige samordning skulle ivaretas av FN-observatører som var at-

tasjert til de enkelte kompanier.

Fremrykningen i ørkenen bød på flere overraskelser. Den første natten i Nakhl midt inne på halvøya, var temperaturen så lav at kjølevannet på motorkjøretøyene frøs. Det var en forsmedig opplevelse for de påpasselige sjåførene som hadde tappet av frostvesken før avreisen fra Norge! Under disse forhold kom imidlertid det gode norske militærutstyret til nytte, og det var nok mange av de andre kontingentene som misunte nordmennene deres soveposer og telt med ovner.

Møtet med ørkenens opprinnelige og stolte herskerbeduinene var også en egenartet opplevelse. Stor var forbauselsen da en norsk patrulje på sin vei oppdaget en stamme på flere tusen beduiner nede i en dyp wadi som på avstand virket helt øde og uten muligheter for menneskelig eksistens. Her holdt nomadefolket til med sine familier og husdyr. Enkelte FN-soldater fikk også anledning til å delta i festmåltid i beduinenes karakteristiske svarte telt, hvor maten ble servert av kvinner godt skjult bak et forheng og hvor all nærings-tilførsel skjedde med fingrene. Ellers fenget nok ikke de svartkledte og tilslørte beduinerkvinnene noen særlig interesse hos soldatene, og det var nok bra i betraktning av mennenes krigerske utstyr med alle slags bandolærer, patrontasker, kniver og geværer.

I slutten av januar var styrken nådd Themed nesten fremme ved Akababukten da Israel trakk seg tilbake fra El Arish oppe ved Middelhavskysten. FN-kommandoen regnet med at det nå var umiddelbart forestående at Israel også ville gi opp den viktige Gaza-stripen, og det

Innover ørkenen.

El Arish. Før inntrykk i selve Gaza var det tid til oppfrisking av militære kunnskaper og ferdigheter. Trening med skarp ammunisjon fikk imidlertid nokså uventede følger for befolkningen som trodde at IDF kom tilbake.

ble foretatt en fullstendig omgruppering av UNEF. DANOR som på dette tidspunkt befant seg i El Shatt, og dels i Nakhl og dels spredt i posteringer i ørkenen skulle snart overføres til El Arish - området og være klar til å rykke inn i Gaza-stripen. For transporten ble det stillet kanadiske lastebiler til rådighet, og så fulgte en lang og slit-som marsj mot nord. På de dårlige kamelveiene og i den løse flyvesanden satt bilene seg stadig fast og personellet måtte sitte av og skyve på. Hele tiden var det fare for landminer, og etterpå viste det seg at kolonnen hadde kjørt igjennom i allefall ett minefelt. Bortsett fra en del kjøretøyer som måtte settes igjen på grunn av motorskade, gikk imidlertid transporten godt. I El Arish ble bataljonen igjen samlet, og kunne forberede seg på nye oppdrag. Det skulle imidlertid vise seg at hastverket hadde vært unødvendig. - Israel hadde ikke til hensikt å gi opp Gaza-stripen uten videre. Mens forhandlingene ble ført i New York fikk DANOR og de andre avdelingene god tid til oppfrisking av militære ferdigheter. Da det norske kompaniet grytidlig en mor-

gen satt inn et realistisk angrep i sand-dynene med skarp ammunisjon fikk dette uventede følger. Den gjenværende befolkning i dette området nær El Arish trodde det var Israelerne som kom tilbake, og var iferd med å evakuere stedet før de kunne beroliges.

Kompaniets soldater fikk også avlegge prøven til marsjmerket under uvante forhold. Starten gikk klokken 0500 for å unngå værste varmen, og underveis fikk deltagere oppleve det praktfulle skuespillet når soloppgangen farger ørkenen rød.

Overtagelse av Gaza-stripen

Og så, omsider, den 6. mars ble klarsignelet gitt for innrykking i Gaza-stripen. Israelerne hadde tilslutt gått med på å rømme området på bestemte betingelser. På veien mellom El Arish og den tidligere International Frontier (IF) ble det oppmarsjert 4 UNEF-bataljoner med UNEF først som hadde sine mål i den nordligste del av stripen. Selve overtagelsen var nøyte avtalt med israelittene. Etter planen skulle innrykkingen skje klokken 1800. Hele overtagelsen skulle foregå i mør-

ke og være avsluttet innen klokken 0600.

Samtidig satt det inn med en forrykende sand- og regnstorm. UNEF-sjefen, general Burns som ventet i sin bil umiddelbart foran grensebommen var tydelig irritert da han ble bedt om en uttalelse av de tilstedeværende pressefolk. Endelig vendte en av de utsendte FN-observatører, oberstløytnant Kaspar Gudmundseth, tilbake med beskjed om at innmarsjen kunne begynne. Og så startet kolonnen mot sine respektive mål.

Fra et utgangspunkt på jernbanestasjonen i Gaza by foretok det norske kompaniet sine posteringer som de israelske veiviserne anviste. I stupende mørke, og under skybruddlignende regn, ble det plassert ut vakter ved flyktningeleirene, i vegknutepunktene, på flyplassen og langs Armistice Demarcation Line (ADL) mot Israel. De israelske politioffiserene som deltok i utplasseringene var tydeligvis engstelige for å falle i bakhold, og hadde hele tiden sine maskinpistoler klar. Befolkningen hadde

Gunnar Radford på Gaza-stripen. Han utfører to viktige funksjoner: Holder vakt ved demarkasjonslinjen og tar like godt barberingen med det samme.

► portforbud, og når noen våget seg ut av husene gjorde de israelske politioffiserene kort prosess - en maskingeværssale ble omgående sendt nedover gaten slik at gnistene sprutet av brolegningen.

I god tid før klokken 0600 forlot den israelske forsvarssjef, general Moshe Dayan sitt hovedkvarter i politistasjonen i Gaza by, og de siste israelske stridsvognene rullet tilbake over deres egen grense. Israelittenes «Operasjon Kadesh» som ble innledet 4 måneder tidligere var avsluttet.

Da dagen grydde kom befolkningen frem fra sine skjulesteder og fikk til sin forbauselse se UNEF-personnell med blå hjelmer og hvite biler med FN-flagg i stedet for de forhatte israelittene. Dette utløste en spontan begeistring og UNEF ble dyngt ned med blomster og appelsinfrukter fra de bugnende plantasjeene i hele området. Det ble arrangert opptog for å feire begivenheten, og palestinske kvinner i fargeglade drakter ga uttrykk for sin glede med sin egenartede sang, som snart kunne høres i hele området. Selv om UNEF åpenbart var populær hadde styrken også enkelte problemer. Ikke minst var det uro i de mange store flyktningeleirene hvor det var samlet 100.000 palestinere som had-

de mistet sin hjem ved staten Israels opprettelse i 1948. Inne i Gaza by inneholdt fengslene om lag 100 fanger, både politiske og kriminelle. Det stedlige politi var enten forsvunnet eller kompromitert i befolkningens øyne. Etter instruksjoner som var gitt skulle FN-kommandoen overta den sivile administrasjon i Gaza-stripen, og den første påtrengende oppgaven var å gjenopprette ro og orden.

Nå viste det seg at egypterne på ingen måte var enige i at FN skulle stå for administrasjonen i Gaza, og i løpet av de første dagene etter overtagelsen ble det organisert en opinion blant befolkningen for egyptisk styre. Denne opinion var inspirert og understøttet fra Kairo, og snart kom det til åpne demonstrasjoner mot UNEF. Disse utartet og førte etter hvert til uroligheter. I Gaza kom det til rene gateslag, hvor FN avdelingene måtte skyte skremmeskudd og bruke tåregass for å spre folkemassene. Situasjonen var ikke holdbar, og etter at FNs Visegeneralsekretær Ralph E. Bunche hadde besøkt området fikk egypterne sin vilje og kunne utpeke en guvernør med ansvaret for den sivile administrasjon. UNEF fikk ordre om å snarest å konsentrere seg om vaktholdet langs

En israelsk militærpoliti-offiser hilser på sersjant Ivar Knutsen fra Tvedestrand.

ADL til Israel.

På dette tidspunkt inntraff det en annen tildragelse som viser hvilken bitterhet som hersker blant egypterne. UNRWA (United Nations Relief and Work Agency) hadde lagret relativt betydelige mengder forsyninger i Haifa i Israel. Da forsyningene var såre påkrevet i flyktningeleirene i Gaza-området bestemte FN at de skulle transporteres med tog fra Haifa direkte til Gaza. Egypterne fikk imidlertid rede på dette og nektet bestemt å motta forsyninger fra Israel, selv om de

var anskaffet og lagret av FN. FN holdt imidlertid fast ved sin plan, og da man fryktet sabotasje ble det truffet omfattende sikringstiltak. Foran lokomotivet ble det plassert en godsvogn med sandsekker, og langs de 6 kilometer fra ADL til Gaza ble det satt ut poster for hver 100 meter, og patruljer med radio var i beredskap. Toget skulle krysse ADL om natten og på et tidspunkt som bare var kjent for UNEF. Til tross for alle sikringstiltakene lyktes det imidlertid egypterne å sprengne jernbanelinjen på flere steder, og transporten måtte avlyses. Egypterne triumferte, og UNEF måtte bare bite ergrelsen i seg.

Vaktholdet langs ADL

Etter at egypterne hadde overtatt den sivile administrasjonen i Gaza-stripen fikk UNEF i oppdrag å sørge for vaktholdet langs ADL mellom Israel og Egypt. Herunder skulle UNEF hindre nye grenseepisoder som det hadde vært mange av i perioden mellom 1948 og 1956- og det skulle påses at det ikke ble foretatt nye «fedaye-en» tokter inn på Israelsk område. Gaza-stripen hadde tidligere vært hovedbase for slik virksomhet.

Siden Israel ikke ville tillate UNEF på sitt område måt-

Frihetsstatuen i Gaza. Soldaten på sokkelen står med sitt våpen rettet mot Israel

Vaktavløsning i troppslair.

te hele vakholdet etableres på egyptisk side av ADL. Demarkasjonslinjen ble delt i passende teiger for hvert kompani, og det ble opprettet kompanileire som var slik plassert at de lett kunne be- tjene posteringene langs ADL. I hver kompaniteig ble det opprettet en eller flere troppslaire som bemannet observasjonsposter om dagen, og sørget for patrulje- ring i sin teig i mørke. Det norske kompaniet ble tildelt teigen fra Middelhavet i vest og til et kontaktpunkt ca. 1 km øst for hovedveien nord- over til Askalon som skapte nye vansker. Sanden var for løs for motorkjøretøyer, og selv til fots var det vanskelig å ta seg frem. Transporten av vann og proviant for tropps- leirene måtte derfor ordnes på annen måte. Det norske kompaniet som var vant til å bruke kløvhester under øvelser i Norge gikk derfor over til å bruke kameltrans- port med den naturlige selv- følgelighet som kjennetegner en rutinert feltavdeling. Men UNEFs Chief Administrative Officer reiste likevel atskillige innvendinger da regningen på leie av 12 kameler og 2 ri- dehester ble presentert.

Selv om området var over- siktlig nok bød vakholdet på enkelte problemer. Om dagen hadde postene god kontroll

med kikkert, men i det sub- tropiske mørket var det nød- vendig med lytteposter og patruljer. I den løse sanden var det imidlertid vanskelig å innhente og anholde personer som prøvet å krysse grensen. Etter sin instruks skulle UNEF bare bruke sine våpen til «selvforsvar», og det var således strengt tatt ikke an- ledning til å stanse ulovlig grensepassering med bruk av våpen med mindre vedkom- mende patrulje eller post selv ble angrepet. På dette punkt har det imidlertid vært gitt rom for tolkning av bestem- melsene for at UNEF skal kunne løse sin oppgave langs ADL. Selv om det har fore- kommet et relativt stort antall mindre episoder langs gren- sen har UNEF medvirket til at disse ikke har ført til større konflikter.

De første danske og norske kontingenter i UNEF ble skiftet ut i april 1957 og man fant frem til en rotasjonsord- ning basert på 6 måneders tjeneste i Midt-Østen. Innen DANOR stillet Danmark og Norge etter tur bataljonsjef og nestkommandrende, og i bataljonsstaben gikk likele- des nøkkelstillingene på på omgang mellom de to lan- dene. Det var etter de første kontingentene to norske kompanier, mens stabskom- paniet fortsatt var sammen-

satt av personell fra både Danmark og Norge. Mens man i den første DANOR-ba- taljonen utelukkende benyttet vernepliktig personell som avtjente sin førstegangstje- neste, ble mannskaper senere for en stor del vervet blant personell som allerede hadde utført sin førstegangstjeneste.

Etter hvert ble det gjennomført mange forbe- dringer. Avdelingene fikk kjøretøyer som kommer frem i sanden, og det ble tatt i bruk tjenestehunder for å effektivisere post- og patruljetjenes- ten. OPer og troppslaire langs

ADL ble bygget ut slik at de ga bedre beskyttelse mot den brennende solen og mot sand- og regnstormene som forekom. I kompanileirene ble det også gjort forbedring- er for å lette tilværelsen og gjøre tjenesten mer effektiv. Det ble også gjennomført en ny ordning med permisjons- reiser til Egypt eller Liba- non. Virksomheten fikk imid- lertid også et statisk og ruti- nemessig preg, og de mer feltmessige og mobile opera- sjoner fra vinteren 1956/57 tok slutt.

Erfaringer og perspektiver

UNEF I var det første eksem- pel på at det virkelig gikk an å lage en internasjonal styrke under FN. Det vil være galt å legge skjul på at det bød på mange vansker av så vel praktisk som politisk art. Det viste seg imidlertid at disse ikke var større enn at de kun- ne løses. Og gjennom løsning av vanskene har både FN og de deltagende nasjoner høstet meget verdifulle erfaringer som er kommet til nytte ved senere anledninger, bl.a. i Kongo og Libanon. UNEF ble trukket tilbake etter den israelske offensiven i 1967 for å besette vestbredden og Gazastripen.. Til da hadde 10.989 norske befall og mannskaper utført fredsbeva- rende tjeneste for FN i Midt- Østen.

Vakttjenesten krever både påpasselighet, initiativ og beslutsomhet av den enkelte soldat.

NYTT FRA SEKRETARIATET

Perioden 21. april – 8. august 2006

Generalsekretæren har ordet

Generalsekretær Jon Aabakken kommenterer her de siste nyheter fra Sekretariatet.

Når ferietiden nå er slutt, sommeren på hell og vi snart er «Under høst-stjernen» – håper jeg alle har hatt en sommerferie som har tilfredsstilt den enkeltes forventning? Det snakkes ofte om å gå i «vinterdvale». Når det gjelder arbeid og produktivitet, kan man vel like gjerne snakke om «sommerdvale»? Den må vi eventuelt ut av. Bli produktive igjen!

Nordisk

Bæreias venner & FNVLF arrangerte Nordisk kameratstøtte treff på Bæreia 8 –10 juni, med «gammelt og nytt» fra 4 nordiske land. (DA, FI, NO og SV). Dette ble både arbeid og fest. Vi hadde gleden av å ha «vår statssekretær» tilstede åpningsdagen. Dette ble satt svært stor pris på av oss alle. Utlendingene var imponert! Tilstede var også presidenten i NBB, ob Bjarne Hesselberg. Foredrag og diskusjoner skulle klargjøre «status i Nordisk kameratstøtte arbeid», hvor alle nasjoner redegjorde for egne lands system og med flere foredrag hvor bl a prof L. Weiseth var en. Tilbakemeldingene var meget positive. Vi var enige om at slike treff må fortsett. Det gir inspirasjon og kunnskap til alle!

Visjon:

Samhold – erfaring – styrke~

Kanskje kan møtene kombineres med Nordic Blue Berrets i fremtiden? Penger spart.

For øvrig har NBB sit årlige møte i Finland! Tusby 1–3 sep i år hvor presidenten, GS og et styremedlem deltar. I følge prosedyrer blir vår president også president i Bord of Nordic Blue Berrets i 2007.

Kompetansesenter

Forbundet har over lang tid forsøkt å bli bedre, få et fastere sted og system, for å hjelpe veteraner både i forebyggende, utredende og gjernene behandlende arbeid. I denne forbindelse er det nedsett en gruppe som skal vurdere om dette kan bli realitet og hvordan. Gruppen består av 2 personer i LHL, 2 FNVLF og i fra Veteran administrasjonen (VA). Ledes av GS/FNVLF og skal være ferdig utredet pr 1. okt - 2006.

Arbeidsgrupper

Generalsekretæren vil nedsette 2 arbeidsgrupper som skal vurdere hvordan «Få til medlemsgoder» – og hvordan «Markesføre forbundet best mulig». Arbeidet vil bli gjort av frivillige og kompetente veteraner, som rapporterer til GS.

Quartfestivalen

Ungdomsgruppen hadde et tilbud som «jazzelskere ikke kan si nei til» i bygning 55! Odderøya. Nærmest midt i festival området! Av de som hadde meldt seg på var det

dessverre flere som ikke kom. Men de som var tilstede hadde et meget hyggelig og minneverdig opphold. Ungdomsgruppen vil forsøke å gjenta dette tilbudet også i 2007. Vi har registrert noen småfeil vi vil forsøke å rette på neste år og da skulle tilbudet være tilnærmet topp! Følg med og gjør deg nytte av tilbudet som også i fremtiden vil bli kunngjort i Sjekkposten og arrangert av vår Ungdomsgruppe.

Stands

Forbundet hadde stand på «Ekstrem veko» på Voss i år for første gang. Dette ble ikke den store suksess denne gangen, men vil bli gjentatt neste år. Med «langt bedre plassering» og forhåpentligvis sterkt bidrag fra lokalforeningen på Voss, vil dette gi godt resultat?

Landsskytterstevnet i Målselv deltok vi på også i år. Dette var en suksess i fjor. Det gikk også fint i år, med stort besøk og mange innmeldinger i Forbundet og bra vær. Dette vil bli en årsviss foreteelse. Vi «hører liksom til» der! På store arrangementer ønsker vi generelt at den lokale forening støtte opp mer enn hva som praktisert til nå. Dette er god markedsføring, rekruttering og gavner oss alle på sikt!

Pårørende gruppen

Pårørende gruppen er igjen «vekkt til live» og etablert med et midlertidig styre, bestående av tre kvinner. Liv Stenbakk Krognæs er leder.

E-postadresse er: livkrognæs@yahoo.no

Gruppen har markert seg positivt og har oppnådd å få treffe Forsvarsministeren til et personlig møte i FD. Gruppen er liten, men offensiv og aktiv i forhold til mediene og stiller krav til myndighetene. Det er svært viktig at flest mulig vet om denne gruppen, slik at de som føler at dette er noe for dem kan ta kontakt. Dette kan være foreldre, kjærester, søsken, barn mm. Gjør ditt til at dette blir kjent!

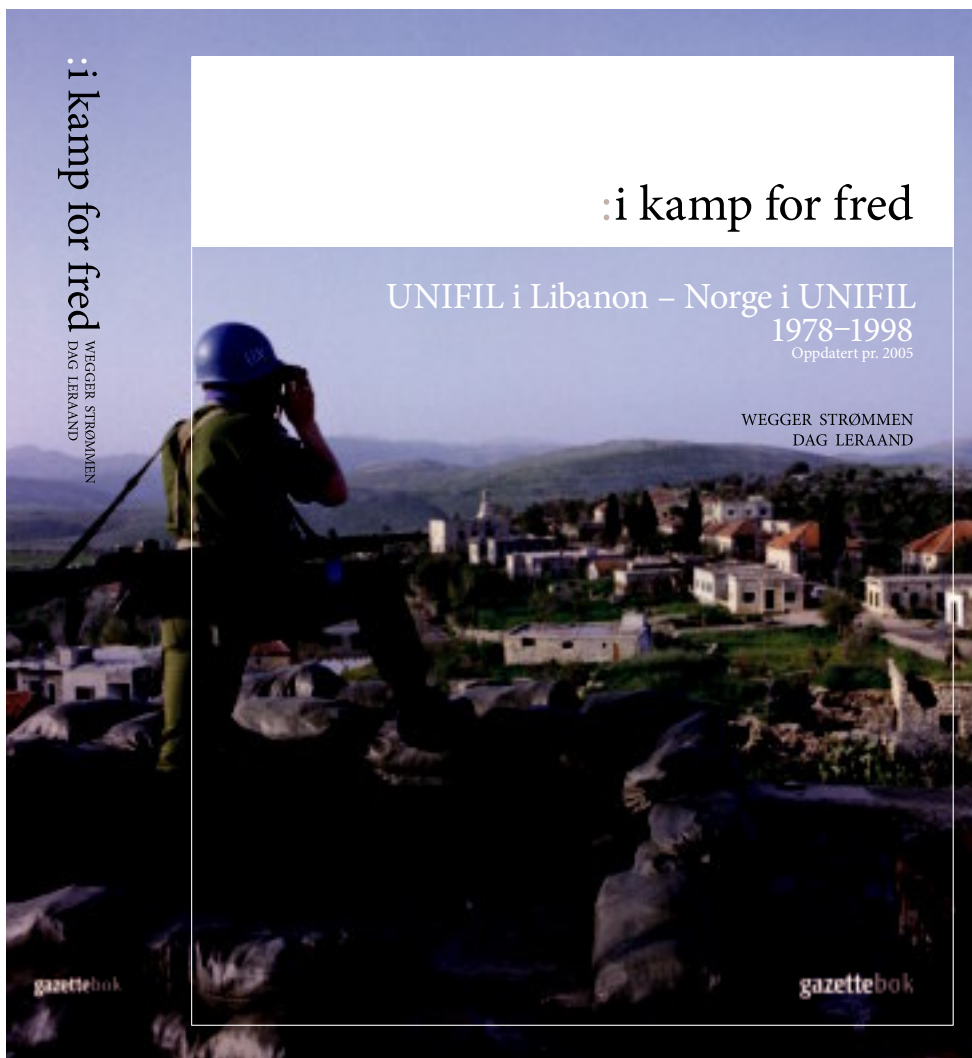
Fredsprismedaljen

Fredsprismedaljen har statutter som gir mulighet for salg til de nordmenn og utlendinger som tilfredsstiller statuttene. Den administreres av Bergen VF og selges av «Skandinavisk handels Kompagnie» (Dansk). Dessverre har medaljen blitt solgt til Amerikanske Korea veteraner ved en feiltagelse / -tolkning. De skal ikke ha den/kan ikke få den, men har ved feiltagelser fått kjøpe den likevel. Ingen US Korea veteran er berettiget til denne medaljen. I mai -juni førte dette til stor oppstuss i media både i Norge og USA. Heldigvis er dette nå bragt til en slutt, etter at både FD, FSJens medaljeråd og FNVLF har brukt mye tid på det. Jeg oppfordrer alle norske veteraner, som fyller statuttene til medaljen, om å kjøpe den. Det er en verdig og flott medalje som alle bærere kan være stolt av!

God høst!

Boken for alle UNIFIL-veteraner!

NÅ ER DEN HER, boken om Norges største og lengste internasjonale engasjement, Libanon fra 1978 til 1998 med United Nations Interim Force, UNIFIL. Mer enn 21.000 norske kvinner og menn gjorde tjeneste i Libanon for fredens sak. Nå kan du sikre deg historien for kun kr. 298,- fritt tilsendt.

Slik bestiller du:

Navn:

Adresse:

Postnummer: Poststed:

Telefon: Mobil:

E-mail:

Ønskes ytterligere opplysninger om FN-Veteranenes Landsforbund sett kryss:

.....
Signatur

FN-Veteranenes Landsforbund

Postboks 1635 Vika, 0119 Oslo • Tlf.: 23 09 35 49 • faks: 23 09 37 77 • e-post: e-bemagnussen@mil.no

Veteraner fra Internasjonale Operasjoner

Har du mottatt Forsvarets medalje for Internasjonale Operasjoner for din deltakelse i internasjonale militære operasjoner i utlandet?

Medaljen tildeles alt norsk personell som har deltatt i norske internasjonale militære operasjoner av minst 6 mnd varighet eller en kontingent frem til 1. november 2005. FNVLF administrerer medaljen til veteraner.

Forsvarets faste personell får medaljen via Forsvaret.

Du vil få tilsendt et enkelt bestillingsskjema ved henvendelse til Forbundets kontor tlf. 23 09 35 49 eller e-post: e-bemagnussen@mil.no, eller til en av våre lokalavdelinger som du finner på Forbundets hjemmeside www.fnvlf.no

Forsvarets medalje for Internasjonale Operasjoner.
– Be om bestillingsskjema.

FN-Veteranenes Landsforbund

The Norwegian Association of UN Veterans

Forsvarssjefens Medaljeråd har meddelt at rådet på møte 30. oktober 2003 enstemmig har gått inn for at FNVL kan fortsette til delingen av medaljen i ytterligere fire år fra 1. januar 2004 frem til 31. desember 2008, og at Forsvarssjefen har sluttet seg til rådets tilråding. Det betyr at alle dem som ikke allerede har fått medaljen, fortsatt kan henvende seg hit; til prosjektansvarlig Nils Kallar på tlf. 23 09 50 26.

Alt personell som tidligere utførte tjeneste i internasjonale oppdrag frem til 1. november 2005 tilkommer medaljen. For tjeneste i avdelingssammenheng etter 1. november 2005 erstattes Forsvarssjefens Medalje for Internasjonale Operasjoner av Operasjonsmedaljen. Forsvarssjefens medalje for Internasjonale Operasjoner vil etter 1. november 2005 kun bli tildelt observatører og enkeltpersoner beordret på oppdrag utenlands enten i stabssammenheng eller enkeltstående oppdrag. Medaljen kan imidlertid etter 1. november 2005 også tildeles utenlands militært og sivilt personell som på en fortjenstefull måte har ytet bistand til norske styrker under internasjonale operasjoner.

INT OPS RINGEN

INT OPS RINGEN i gull med sort emalje med logo som for Forsvarets medalje for Internasjonale Operasjoner. Ringen kan bare kjøpes av personell som har fått tildelt medalje for internasjonale operasjoner. Ved bestilling av ringen vedlegges dokumentasjon (kopi av diplom eller kontingent nummer) Det må oppgis ringmål som tas hos gullsmed.

Ringen leveres som herrering og damering.
Inntektene går til FNVLFs reservefond.

Bestilling sendes til: NORDIAM, postboks 17, 0712 Oslo, tlf 91 30 89 60

Lev.tid er 7–8 uker. Prisene nedenfor er inkl mva.
Porto/oppkrav kommer i tillegg.

FN-Veteranenes Landsforbund

The Norwegian Association of UN Veterans

Bestilling

Antall..... Herre (kr. 2.400,-) Antall..... Dame (kr. 2.300,-)

Navn:..... Ringmål:

Adresse:..... Postnr:.....

Underskrift

NORIDAM HAR EN ÅPEN ORDRETELEFON: 91 30 89 60.

Her kan du foruten å ringe inn din bestilling også henvende deg hvis du har spørsmål om ringen eller din bestilling.

Gaza-jubileet i oktober

Tidligere Visepresident Arve Nilsen er prosjektansvarlig for UNEF-markeringen med hovedarrangementet i Oslo 27.-29 oktober.

Fredag 27. oktober

- Kl. 1200–1500 Ankomst/registrering/innkvartering
 Kl. 1530–1700 Felles samling i Fanehallen på Akershus Festning
 – Velkomsttale ved hhv Forsvarssjefen Gen Diesen og Forbunds-presidenten, ob (P) Odd Helge Olsen
 – Utdeling av minnemedaljer
 – Felles fotografering
 Kl. 1700–2400 Kvelden til egen disposisjon

Lørdag 28. oktober

- Kl. 0800–1100 Frokost
 Kl. 1130–1145 Markering i minnelunden på Akershus
 Kl. 1200–1245 Minnegudstjeneste i Slottskirken
 Kl. 1300–1315 Oppstilling til parade i Akersgaten v/politiets ridehus
 Kl. 1315–1345 Marsj gjennom Oslos gater (Akersgt/Karl Johansgt/Universitetsgt)
 Kl. 1345 Ankomst Oslo Rådhus (Borggården)
 Kl. 1400 Mottakelse i Oslo Rådhus
 Kl. 1600 Besøk i Fredssenteret på «Gamle Vestbanen»
 Kl. 1700–1930 Fri, tid til egen disposisjon
 Kl. 1930–2400 Mottakelse med festmiddag i Oslo Militære Samfund

Søndag 29. oktober

- Kl 0800-1100 Frokost
 Hjemreise etter plan

Denne informasjon tar for seg følgende punkter:

1. Når Minnemedaljen beregnes tilsendt lokalforeningene
2. Liste på de som skal ha medalje tildelt
3. Påmelding til markeringen i Oslo og i Danmark
4. Lokale arrangement
5. Påmeldingsfrist

1. NÅR MINNEMEDALJEN BEREGNES TILSENDT LOKALFORENINGENE

Medaljen vil bli satt i produksjon etter at vi har mottatt en prøve og godkjent denne, prøven er beregnet levert i begynnelsen av denne måned. Etter godkjennelse er det en produksjonstid på 6 til 8 uker, dette medfører at medaljen ikke kan leveres/sendes ut før i uke 40. D v s 1. uke av oktober!

2. LISTE PÅ DE SOM SKAL HA MEDALJE

For at lokalforeningene skal fa tilsendt ferdig utfylte diplomer, med korrekt navn, må det sendes inn liste til forbundskontoret. I tillegg til de som man i dag kjenner til er det praktisk å be om tildeling av noen ekstra, dette slik at man kan «serve» de som måtte komme i tillegg. Ref. informasjonsskriv juni d.å.

3. PÅMELDING TIL MARKERINGEN I OSLO OG DANMARK

Skjema for påmelding er tidligere sendt lokalavdelingen skal benyttes. Det er det samme skjema for påmelding til markeringen i Danmark. De som deltar i Oslo vil ikke komme i betraktning ved deltakelse i Danmark. Deltakelse i Danmark forutsetter at man har deltatt i kontingent I

4. LOKALE ARRANGEMENT

Minner om at de som enda ikke har svart på om de skal avvikle lokalt arrangement gjør dette snarest, slik at vi kan få dette med på oversikten bl a på vår hjemmeside!

5. PÅMELDINGSFRIST

Som det fremkommer av påmeldingsskjema er fristen satt til: **1. september**. Det er viktig at denne overholdes da vi også skal forholde oss til samarbeidspartnere som vi må gi tilbakemelding!

Krig (nesten) uten død

Ny «mindredødelige våpen» på gang

Håndvåpen for gummikuler er effektive inntil 50 meter. Det finnes også kuler fylt med maling for identifisering med henblikk på arrestasjon.

Lydkanoner brukes for å skremme bort eller uskadeliggjøre angripere. De ble bl.a. brukt med suksess av mannskapet på «Seaborun Spirit» da man i november 2005 jaget bort pirater i småbåter utenfor kysten av Somalia. Her demonstreres en lydkanon under den store utstillingen «At War Today and Transforming for the Future» i Heidelberg i Tyskland i september 2005.

Fredsbevarende styrker og politi behøver våpen som kan sette motstandere ut av spill uten død, lemlestelse og negativ presse. Bladet Kapital har i sitt nr 9 under avdeling for «Teknikk og vitenskap» er nærmere gjennomgang og beskrivelse av noen av disse nye «Less-lethal» weapons.

AV JON E. GLOMMEN

I februar i år ble norske soldater angrepet av en sivil mobb i Meymaneh i Nord-Afghanistan. De norske soldatene var i en vanskelig situasjon. De hadde sine vanlige skarpe, dødbringende håndvåpen, men de visste at det å bruke slike våpen ville kunne ha svært negative følger med tanke på den norske styrkens fredsbevarende misjon.

Da folk i mobben begynte å skyte på dem, kunne imidlertid ikke soldatene gjøre noe annet enn å besvare ilden. «Til slutt skjøt vi med håndvåpen mot dem som skjøt på oss, Vi skjøt ikke inn i folke-

mengden», uttalte lederen for den norske styrken i et intervju gjengitt i Aftenposten 24. april.

Skuddvekslingen medførte at mellom fire og ti afghanere ble drept. Men før de første skuddene ble løsnet, hedde de norske soldatene benyttet både tåregass og gummikuler for å nøytralisere mobben.

En ny militær virkelighet

Tåregass og gummikuler er ikke akkurat de våpen man vanligvis tenker seg at soldatene er utrustet med. For det er våpen med maksimal dødelig effektivitet som tradisjonelt har vært målet. Det er skiftet i militærmaktens oppgaver som har medført behovet for myke våpen. Mer og mer blir det aktuelt for de militære å delta i operasjoner der det ikke er snakk om direkte krigføring, men snarere om utvidede politioppgaver.

Militærvesenet engasjeres i fredsbevarende styrker, ved evakueringer, til humanitære assistanse osv. Ved sin tilstedeværelse skal soldatene hindre opptøyer, plyndringer og overgrep mot minoriteter. Dette kan bety at de må sikre områder og bygninger mot inntrengning fra enkeltper-

soner og folkemengde. Svært ofte er militærstyrkens oppgave å assistere eller supplere politistyrker.

Ved slike oppdrag er det mest sivilpersoner soldatene kommer i kontakt med. De forskjellige lands forsvarsorganisasjoner er smertelig klar over hvor negative følger det har hvis deres soldater tar ett eneste unødvendig sivilt liv når de har slike «sivile» oppdrag. Ved slike oppdrag er TV-kameraene med overalt, og de enkelte lands militære forsvarsorganisasjoner taler med respekt om «CNN-effekten».

De militære behøver altså våpen som kan fjerne en trussel med minst mulig skader på sivile, også i Norge. Forsvarsdepartementet har nylig bevilget 50 millioner kroner til anskaffelse av ikke-dødelige våpen.

Ikke null dødelighet

Våpenindustrien, og da særlig den amerikanske, franske, tyske, britiske og nederlandske, har utviklet en lang rekke våpen som populært går under fellesbetegnelsen «Non-Lethal Weapons» dvs «Ikke-dødelige våpen». Imidlertid kan

På denne Hummeren er en mitraljøse montert sammen med gummikulekanonen i tilfelle gummikulene skulle vise seg å ikke være «nok».

må ikke kreve motgift. Dessuten må de oppfylle internasjonale lover og traktater om våpen og bruken av dem.

En lang rekke ikke-dødelige våpen som i noen grad oppfyller nevnte betingelser, har vært tilgjengelige i mange år. Særlig innen politivesenet og som personlig sikkerhetsutstyr for privatpersoner. Her kan nevnes batonger (politikøller), pepperspray, vannkanoner, tåregass, gummikuler og stun guns dvs våpen som gir elektrisk støt med lamnende virkning i flere minutter, og koster 35 dollars i butikkene i USA.

Aktuelle våpentyper

Men de enkelte våpnene beskrevet overfor er ikke nok for de militære, utenom i forbindelse med adgangskontroll og liknende oppgaver. De militære må også ha våpen som kan være effektive mot folkemengder, og holde dem på avstand.

Det snakkes ofte om de fem hovedklasser av «myke» våpen, Kinetiske, kjemiske, farmasøytiske, akustiske og elektromagnetiske. Jfr oversikten i egen boks. I Maymaneh brukte altså den norske styrken først gummikuler. Gummikuler er vel kanskje det mest brukte antimobb-våpen. Skytevåpen med gummikuler tilhører gruppen kinetiske våpen dvs våpen som virker ved sin bevegelsesenergi. Gummikuler vil normalt «bare» medføre sterke smerter, men kan, brukt på kort hold, eller hvis de treffer svært uheldig, være dødelige.

også slike «Ikke-dødelige våpen» godt være dødelige på kort avstand eller under såkalte «uheldige omstendigheter». Derfor har spesielt amerikanerne gått over til å bruke betegnelsen «Less-Lethal Weapons» dvs mindre dødelige våpen.

I norsk forsvarsterminologi benyttes stadig begrepet «Ikke-dødelige våpen», noe som i Norge gjerne forkortes IDV. Ikke-dødelige/mindre-dødelige våpen defineres internasjonalt som «våpensystemer som er konstruert for å uskadeliggjøre personell eller materiell med minst mulig fare for dødsfall eller varige skader på personell, og minst mulig uønskede ødeleggelser av eiendom og miljø».

Det er igjen viktig å bemerke at det ikke er snakk om null dødelighet. Det er snakk om å redusere antall dødsfall så mye som praktisk mulig. Til IDVene regnes ikke våpen for økonomisk krigføring, informasjonskrigføring eller elektronisk krigføring, selv om de i sin natur er ikke-dødelige.

USAs militærvesen har stilt opp følgende kravspesifikasjoner for ikke-dødelige våpen; De må virke straks, ikke

være for lette å forsvare seg mot, de må kunne passe inn i den eksisterende militære organisasjon og lett kunne integreres i soldatenes utstyr, de må være «sosialt akseptable» i land med forskjellige religioner (p g a CNN-effekten), og de

Oversikt over «mindredødelige våpen» («Less-Lethal Weapons»)

Kategori	Type	Virkning / medfører
Kinetiske	Gummikuler	Smerter. Setter personer midlertidig ut av spill.
	Malingkuler	«Merker» personer.
	Nett (klebenett)	Fanger personer.
Kjemiske	Klebeskum/ klebeteppe	Stopper personer og kjøretøy.
	Super-lubrikanter	Glimiddel. Gjør det umulig å passere gater/trapper.
	Super stinkbombe	Brekninger og panikk.
	Tåregass	Setter personer midlertidig ut av spill.
	Pepperspray	Setter en person midlertidig ut av spill.
Farmasøytiske	Bedøvelsesgass	Bevisstløshet, handlingslammelse.
	Hallusinogener	Forvirring, hallusinasjoner.
Akustiske	Lydkanoner	Stort ubehag. Også inne i kjøretøyer.
Elektromagnetiske	Blende-laser	Forbigående blindhet.
	Mikrobølger	Oppvarmer hud og utstyr.
	Lysgranater	Blender folk.
	Elektrosjokkvåpen	Smerter og lammelse.

«Å overvinne fienden uten død er det endelige bevis på dyktighet i krig.»

(Sun Tzu, kinesisk filosof og krigsstrateg ca. 500 f.Kr.).

Forsvarets medalje for edel dåd til Kaptein Freddy Skjenken

Trosset miner for å redde 11-åring

Under FN-opdrag i Eritrea, svarte kaptein Freddy Skjenken og hans multinasjonale kollegaer umiddelbart på behovet for hjelp, da en 11 år gammel gutt var livstruende skadd etter en mineeksplosjon.

AV IVER GABRIELSEN,
FORSVARETS MEDIESENTER
igabrielsen@mil.no

Den verdensvante kapteinen tjenestegjør nå som sikkerhetsoffiser på Luftforsvarets stasjon på Mågerø, men har en bakgrunn med opphold i flere land og kontinenter. Han har blant annet tjenestegjort i Libanon, Gulfkrigen, Balkan, Golanhøydene og på grensa mellom Eritrea og Etiopia.

Det var for hans innsats i Eritrea han 23. mai mottok «Forsvarets medalje for edel dåd» på Mågerø, som et symbol på hans rolle da han og resten av gruppen med FN-observatører reddet livet til en 11 år gammel gutt som var dødelig såret etter en mineeksplosjon. Dette mens han trosset faren for egen helse, ved å begi seg ut i et område preget av miner og ueksploderte bomber og granater.

– **En veldig dyktig gruppe** Skjenken, som utøvet akutt førstehjelp på den sjokkerte og hardt sårede gutten, deler æren for at gutten overlevde ulykken, med sine internasjonale kolleger. Gruppen var svært sammensatt, og inneholdt blant annet observatører fra russiske, indiske og iranske spesialstyrker.

– Gruppen besto av en gruppe veldig faglig dyktige mennesker, med masser av erfaring, og samarbeidet og lag-

HØYST FORTJENT. Kaptein Freddy Skjenken mottar medaljen fra Forsvarssjefen, General Sverre Diesen.

Foto: Forsvarets mediesenter.

ånden innad i gruppen var veldig bra. I tillegg til meg selv og kaptein Daniel Lorusso fra Italia som rykket ut til ulykkesstedet, var innsatsen til de andre i gruppen helt sentral for å redde guttens liv, forklarer Skjenken.

I et område preget av 30 år med krig, og en stadig spent situasjon, var det et komplisert oppdrag observatørene sto ovenfor. Målet var å opparbeide nærhet, ro og tillit hos begge sider, med det formål å kunne de-eskalere konflikten.

– Man kan ikke komme helt innafor befolkningen, men ved å prøve så godt vi kunne, oppnådde vi en forpliktende nærhet og fortrolighet til sivilbefolkningen. Spesielt fikk vi et utrolig godt forhold til de barna, forteller Skjenken.

– Viktig å sette punktum

Skjenken har høstet mange erfaringer fra sine mange utenlandsopphold. En av de kanskje viktigste tingene han har lært, er å sette punktum bak alvorlige hendelser. – Etter Libanon var det mange alvorlige tanker som fløy i hodet mitt, og jeg hadde blant annet problemer med nattesøvnen. Et viktig råd jeg fikk etter at jeg var kommet hjem, var å gjøre meg ferdig med alvorlige hendelser. Istedenfor å fokusere på hva som kunne ha skjedd, så fokuser heller på det glade faktum at det faktisk gikk bra, utdyper Skjenken.

Den erfarne kapteinen er i dag aktiv i veteranforeningen, og har blant annet vært med på å starte veteranforening i Bodø. Han anbefaler andre som har vært ute i tjeneste, til

å gjøre det samme.

– Det er lettere å snakke ut med andre som kjenner seg igjen i situasjonene, og vet hva du snakker om, mener den engasjerte veteranen.

Stolt forsvarsjef

Forsvarssjef general Sverre Diesen forteller at det er møtet Skjenken utviste da han trosset faren for eget liv og helse, for å redde den 11 år gamle gutten, som er årsaken til at han nå mottar medaljen. – Det er veldig fint å kunne konstatere at vi har slike gode offiserer i det norske Forsvaret, konkluderer en stolt forsvarsjef.

Dette er Forsvarets veteranadministrasjon

Sjef MR/VA er Oblt Jan A Molberg med spesielt ansvar for ledelse og koordinering av medalje- og dekorasjonssaker.

VAs målgruppe er militært personell som har avsluttet en tids- og stedsavgrenset skarp operasjon innenlands eller utenlands. VA skal primært ha ansvar for den delen av veteran-korpset som utgjøres av personell som ikke har et fast tilsetningsforhold og/eller til daglig tjenestegjør i Forsvaret.

AV OBLT JAN MOLBERG

Sjekkposten 4-2006

- VA skal være en troverdig og nøytral instans for alle veteraner.
- VA skal på vegne av Forsvaret være det overordnede kontaktpunkt for veteraner som henvender seg til Forsvaret.
- VA skal være kontaktpunktet for veteraner som har behov for oppfølging samt gi veiledning og råd til veteraner.
- VA skal på vegne av Forsvarsstaben være den koordinerende myndighet for bruk av Forsvarets samlede ressurser i tillegg til å kanalisere saker videre.
- VA skal ivareta, veilede og koordinere alle veterantiltak på vegne av Forsvarsstaben.
- VA skal være Forsvarssjefens rådgivende organ i alle spørsmål som angår veteransaker.
- VA skal ha et nært samarbeide med de frivillige veteranorganisasjonene.

Forsvarets Veteranadministrasjon ble som kjent opprettet 1. februar 2006 iht. Forsvarssjefens beslutningsnotat nr 9/05 av 7. desember 2005 og må sies å ha funnet sin foreløpige form. Organisasjonsmessig er Veteranadministrasjonen eller VA prosjektorganisert og inngår som et kontor i Forsvarets personeltjeneste. For alle praktiske formål er det i utgangspunktet slått sammen med Medaljerådet, og du finner oss i 6 etg på toppen av Sjømennenes hus på Grev Wedels plass 7, rett ved Akershus Festning. En egen organisatorisk prosess vil starte opp med hensyn til endelig innplassering i linjen fra ca. 1 januar 2007.

Formål

Veteranadministrasjonen (VA) skal på vegne av forsvaret være det overordnede kontaktpunkt for veteraner

som søker kontakt med Forsvaret, og skal være Forsvarssjefens rådgivende organ i alle spørsmål som angår veteransaker. Organisasjonen skal ivareta og koordinere alle tiltak som berører veteraner og veteranvirksomheten og er på vegne av Forsvarsstaben koordinerende myndighet til bruk av Forsvarets samlede ressurser i behandling av veteransaker. En forutsetning for å lykkes er at VA har et nært samarbeid med de frivillige veteranorganisasjoner.

Definisjon

Det er allerede sagt, men la meg gjenta at målgruppen som VA skal arbeide innenfor er militært personell som har avsluttet en tids- og stedsavgrenset skarp operasjon innenlands eller utenlands. Med andre ord, VA skal primært ha ansvaret for den delen av veterankorpset som

NK/STSJ er major Erik Ola Myroldhaug med spesielt ansvar for ledelse og koordinering av veteransaker, policy, utvikling samt utadrettet virksomhet.

utgjøres av personell som ikke har et fast tilsetningsforhold og/eller til daglig tjenestegjør i Forsvaret. Dette dreier seg om ca. 100.000 til 110.000 nordmenn, kvinner og menn i alle aldre.

Budskapet

Budskapet er altså at Forsvaret tar ansvar for sine veteraner samtidig som Forsvaret viser anerkjennelse og respekt for den enkelte og for hva vedkommende har vært med på og hva vedkommende har utført. All erfaring viser og forskning bekrefter at de aller fleste gjennomfører tjenesten uten at det oppstår særlige problemer, men noen får problemer som følge av tjenesten. Slik vil det bestandig være, – det er faktisk det som er det normale. Det betyr imidlertid at noen vil ha mer behov for hjelp enn an-

dre, og det er vi også oppmerksom på. VA skal følge opp alle saker som rettes til kontoret, og skal i så stor grad som mulig ta «ende til ende» ansvar for alle henvendelser. Dette innebærer at vi i størst mulig grad kontinuerlig vil følge opp alle sakene vi arbeider med.

Oppgaver

En ikke uvesentlig del av VAs oppgaver er å etablere og drifte direkte kontaktruter for veteraner pr telefon og web samt være kontaktpunkt for veteraner som har behov for oppfølging. I dette ligger det også veiledning og råd til veteraner. Samtidig skal vi utrede og utviklet policy for veteranspørsmål og fremme anbefalinger gjennom sjef Forsvarsstaben til Forsvarssjefen. I dette arbeidet skal vi i samarbeid med Forsvarsdepartementet (FD) vurdere hensiktsmes-

sigheten av en egen veteranlov og av nåværende forsikringsordninger.

VA skal helt klart gi råd til FMO angående spørsmål som angår veteranvirksomheten, og vi skal etablere samarbeid med sivile organer, tjenestemannsorganisasjoner og frivillige organisasjoner i spørsmål som angår veteranvirksomheten. I tillegg skal vi holde oversikt over tidligere og nåværende bestemmelser juridisk, militært, sosialt og forsikringsmessig som angår veteraner.

I tillegg skal vi spre kunnskap i og utenfor forsvaret om veteranspørsmål herunder etablering og drift av systemer for informasjon. Dette betyr bl.a. koordinere bruk av Forsvarets ressurser samt sivile og andre offentlige instanser i behandling av veteransaker. For best mulig å kunne være til hjelp for våre norske veteraner, skal vi også være oppdatert på veteranpolicy i andre nasjoner som det er nærliggende og naturlig å samarbeide med.

Informasjonstiltak

Vi skal helt klart være synlige i landskapet. Bare på den måten kan vi gjøre veteraner og pårørende kjent med VA og hva vi står for. Dette betyr konkret at vi vil være til stede i forbindelse med utsending og hjemkomst av avdelinger til og fra internasjonale operasjoner. I tillegg vil vi etablere egen veteraninformasjon i Sjekkposten: Slik som det du leser nå! Det samme gjelder informasjon på Forsvarets nettsider. Ytterligere vil vi gjennomføre regionale og lokale informasjonsrunder til veteranforeninger i samarbeid med FNVLFF. La meg heller ikke glemme å nevne at vi selvsagt også er til for soldatenes pårørende, direkte informasjon til de pårørende er en viktig del av vår virksomhet

Økonomi og andre ordninger

Jeg vil også gjerne få si litt om økonomiske ordninger. Dette er noen av svarene på noen av de spørsmål vi oftes får:

1. Har veteraner samme rettigheter som andre norske borgere i forhold til helse- og sosialrådgivning?
Ja, veteraner har de samme rettigheter som øvrige borgere i forhold til norsk helse- og sosialrådgivning
2. Finnes det noen støtteordninger for veteraner, si så fall hvilke?
Ja, det finnes økonomiske støtteordninger for veteraner, både offentlige via f.eks. krigshospitalkasse og via veteranenes egen ordning, det såkalte veteranfondet som nå er en del av Krigshospitalkassen.
3. Er det lang behandlingstid i forbindelse med søknad om støtte og hvor skal slike søknader sendes?
Nei, det er normalt ikke lang behandlingstid og søknad sendes FNVLFF.

Velferd, rekreasjon og veteransamlinger

Når det gjelder rene veteran tiltak, så tar vi mål av oss til å gi bort ett årsmedlemskap i FNVLFF til alle nye veteraner, og vi vil likeledes støtte lokale aktiviteter, for eksempel delta lokalt med aktuell veteraninformasjon i samarbeid med FNVLFF. Da er det spesielt en aktivitet som det faller naturlig å nevne spesielt, – det er å støtte rekreasjonsordninger i regi av FNVLFF samt støtte og gjennomføre regionale veteransamlinger over hele landet.

Samarbeid

VA har en lang rekke samarbeidende orgnaer. La meg få nevne noen av de viktigste:

- Forsvarsdepartementet i juridiske saker
- Forsvarets Sanitet og Nasjonal militærmedisinsk Poliklinikk i medisinske saker
- Vernepliktsverket angående militære rulleblad og rulledata
- Statens pensjonskasse angående erstatnings-spørsmål
- Riksarkivet angående dokumentasjon
- Statlige, kommunale og private instanser i sosiale saker.

Ansvar

La meg få poengtere, VA tar «ende til ende» ansvar og følger opp alle saker som rettes til oss, men vi skal også etablere rutiner som sikrer effektiv sporing av alle henvendelser.

Forholdet til FNVLF

FN- Veteranenes Landsforbund er vår viktigste samarbeidspartner, og det er allerede etablert et godt samarbeid. Det er viktig for oss å presisere at VA ikke skal være noen konkurrent til FNVLF, men VA og FNVLF er ment å skulle utfylle hverandre på en slik måte at dette samlet sett vil gi et bedre tilbud til våre veteraner enn hva tilfellet hittil har vært.

Utfordringer

La meg til slutt få si litt om de utfordringer vi står overfor. Det hjelper ikke at vi er her hvis ingen vet det og ingen søker oss. Vi må derfor gjøre VA kjent, ikke bare innen Forsvaret, men også hos offentlige myndigheter for eksempel inne helse- og omsorg, samt i veteranmiljøene. Hvor største utfordring vil være å

få kontakt med veteraner som trenger oppfølging. En vesetlig forutsetning for at vi skal lykkes med vårt arbeide er at vi opparbeider en tillitsfull og konstruktiv dialog med veteraner og veteranforeninger. VA ønsker alle hjertelig velkommen til å ta kontakt enten det gjelder hjelp og støtte, ønske om samarbeid eller forslag til hvordan veteransaken kan bli ivaretatt på vest muligh måte. For at vi så skal lykkes, og at samarbeidet skal være til bedre for alle parter, så er vi klar over at det bare er en vei, nemlig å etablere samarbeidsrutiner med alle som involveres i veteranarbeidet. I dette arbeidet skal VA fremstå som en troverdig og nøytral instanse overfor de som søker kontakt med Forsvaret. Vi skal fremstå med realisme i erkjennelse av at VA ikke kan løse alle problemer, men her er budskapet, ansvar-respekt- de fleste- noen.

Underdirektør og sosialrådgiver Gulla Agnalt med ansvar for å koordinere alle typer saker, og med spesielt ansvar for sosiale saker.

Husk derfor at:

- VA skal være en troverdig og nøytral instans for alle veteraner.
- VA skal på vegne av Forsvaret være det overordnede kontaktpunkt for veteraner som henvender seg til Forsvaret.
- VA skal være kontaktpunktet for veteraner som har behov for oppfølging samt gi veiledning og råd til veteraner.
- VA skal på vegne av Forsvarsstaben være den koordinerende myndighet for bruk av Forsvarets samlede ressurser i tillegg til å kanalisere saker videre.
- VA skal ivareta, veilede og koordinere alle veterantiltak på vegne av Forsvarsstaben.
- VA skal være Forsvarssjefens rådgivende organ i alle spørsmål som angår veteransaker.
- VA skal ha et nært samarbeide med de frivillige veteranorganisasjonene.

Kontaktrutiner

Dette bør du merke deg, det er opplysninger som vil hjelpe deg i kontakt med oss.

**Forsvarets
Veteranadministrasjon
Grev Wedels plass 7
Oslo Mil/Akershus
0015 Oslo**

For mer info er det først og fremst opprettet en egen hjemmeside for veteraninformasjon på www.mil.no og på Forsvarets intranett.

Ring telefonen 23 09 81 81 hvis det er noe du er i tvil om sier førstekonsulent Wenche Klyve som sitter med ansvaret for sekretariatfunksjonen ved Medaljerådet og saksbehandling av medaljer og dekorasjoner.

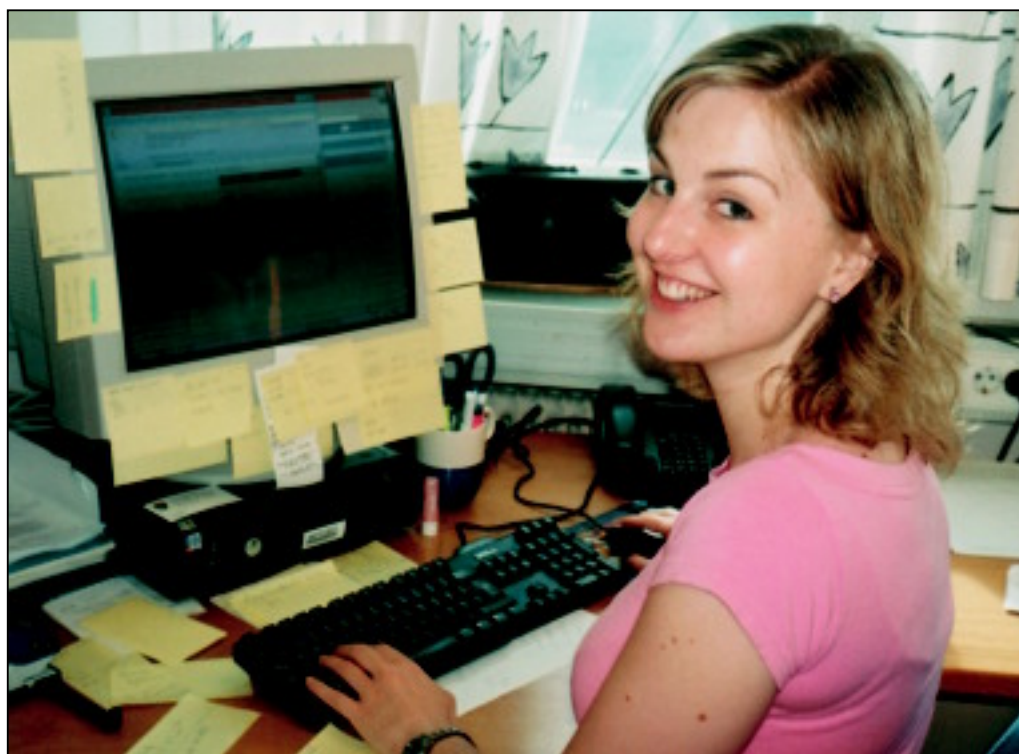
I tillegg:

KONTAKTTELEFON 23 09 81 81

(kl. 1000–1400 på hverdager)

Ring eller bruk WEB-skjema, og hvis det passer bedre kan du også bruke telefaks: 23 09 81 80

Vi er her for å hjelpe deg og vi glemmer deg ikke. Alle henvendelser til Forsvarets Veteranadministrasjon bli logført sier førstekonsulent Elisabeth Østbøll med ansvar for sekretariatfunksjoner ved Veteranadministrasjonen og saksbehandling av veteransaker.

Hever FN-kompetansen

Regjeringen har klart sagt fra at Norge skal satse mer på deltakelse i FN-operasjoner. Siden Hæren ikke har deltatt med avdelinger i slike operasjoner siden 1999, har man nå igangsatt en kompetanseheving internt som forberedelse til nye oppdrag med blå beret.

TEKST OG FOTO: LT STINE W SKJÆRET TRADOK

Etter 1999 er det bare observatører, stabsoffiserer og et mindre sanitetselement som har vært ute i FN-operasjoner med norsk flagg. – Vi må erkjenne at den kompetansen vi hadde om FN kanskje er gått ut på dato, og at vi har et behov for å gjenskaffe denne kompetansen før vi deployerer med avdelinger igjen, sier oberst Roy Abelsen, nestkommanderende i Hærens transformasjons- og doktrineavdeling (Tradok). Han åpnet tidligere i år et FNseminar på Linderud i regi av Sikkerhetsinspektøren for Hæren, oberstløytnant Dag Sjøberg og hans seniorrådgiver Anne Kari Rom. Seminaret skal senere avholdes i Nord-Norge, Østerdal garnison og for beslutningstakere og andre aktører fra hele Forsvaret.

Utvikling i FN

– Dette seminaret har til hensikt å klargjøre ansvarsfordelingen samt å forbedre sjefene på hvilken rolle de har og hvilke grep de må ta som ledd i forberedelse til oppsetning og utsending av avdelinger, forteller oberst Dag Sjøberg. FN har utviklet seg mye siden 1999, både på strategisk

FN i Afrika. Roald Sølvik (venstre) og Ole Øiseth (høyre) hadde mange erfaringer fra Sudan som de delte med arrangør Anne Kari Rom og de andre som var til stede på FN-seminaret.

nivå og på hvordan operasjonene ledes på bakken i misjonen. For å kunne sette opp avdelinger på best mulig måte, er det viktig at man kjenner til hva som særpreger FN på de ulike nivåer og at man vet hvilke utfordringer man vil stå overfor. Oberst Abelsen understreket i sin innledning til seminaret at FN operasjoner er på bakken ikke vesentforskjellige fra andre operasjoner, for eksempel i NATO- eller koalisjonssammenheng. – I dag ser vi også hvilmalte Hind angrepshelikoptre md FN-merket på siden, sammen med tungt artilleri og stridskjøretøy, sa Abelsen.

– Hovedforskjellen ligger først og fremst i kommando og kontroll, og hvilke nasjoner vi kan komme til å samarbeide med.

Ferske erfaringer fra Sudan

Disse momentene ble belyst fra flere perspektiv av seminarets foredragsholdere. Først ute var oberstløytnant Dag Sjøberg fra avdeling for internasjonal virksomhet (Intvirk) ved Forsvarets Skolesenter (FSS). Han tok for seg det overordnede perspektivet, hva er FN i dag på strategisk nivå og hvordan legges misjonene opp. Deretter beveget man seg ned på det operasjonelle planet gjennom foredrag av oberstløytnant Tore Haugan og major Bjørn Løken fra fellesoperativt hovedkvarter. De ga innblikk i hva som er spesielt ute i misjonene, med fokus på utfordringer innenfor logistikk, utdanning og oppsetning av avdelinger. Avslutningsvis delte oberstløytnant Roald Sølvik, som gikk av med pensjon etter at han avsluttet sitt oppdrag som observatør i FN's misjon Sudan (UNMIS) før jul i 2005, og major Ole Øiseth, tidligere stabsoffiser i samme misjon, sine erfaringer fra Sudan. Det disse to fortalte understreket at det ikke bare er kulturforståelse i forhold til landet man skal operere i som er viktige forberedelser, men også i forhold til nasjonene man skal jobbe sammen med. Klimasoner, sykdommer, dyre-, insekt- og planteliv som er helt forskjellig fra det vi er vant til, må det også tas særlig hensyn til.

Politiske signaler

Selv om FN-operasjoner ikke er synonymt med operasjoner i Afrika, er de politiske signaler om at Forsvaret må være forberedt på å stille en styrke til for eksempel Sudan i løpet av året, så sterke at man har startet bevisstgjøring og kompetanseheving også på disse områder.

KOMPETANSE PÅ FLERE NIVÅ: Bevisstgjøring og kompetanseheving om FN-systemet er viktig før styrker sendes ut. Her oppsummerer bidragsyterne Okapt. Kristian Rubach fra Intvirk/FSS (fra venstre) oberstløytnant Tore Haugan fra FOK, oberstløytnant Dag Sjøberg og seminarleder oberstløytnant Dag Sjøberg. Foto: Stine W. Skjæret/Tradok

Norwegian Battle Group 3

Kabul Multination

Major Lars S Lervik avsluttet i januar 2006 sin tjenste som stabssjef i Norwegian Battle Group 3/KMNB/ISAF VIII. Han har tidligere tjenestegjort bl.a. som eskadronsjef i panserBataljonen, og har tjeneste fra Norbn6/KFOR, Våpenskolen for Kavaleriet og som MA for GIH. Foto: Arkivfoto

Norge har siden sommeren 2004 hatt ledelsen av en av de tre bataljonsgrupper i Kabul Multinational Brigade (KMNB). KMNB er en del av den NATO-ledede International Security Assistance Force (ISAF) som gjennomfører en «Crisis Response Operational» CRO i Afghanistan hjemlet i FN-mandat iht Sikkerhetsrådets resolusjoner 1386, 1413 og 1444. Norwegian Battle Group 3 (NOBG 3) avsluttet sitt oppdrag i Kabul i januar 2006, og dette markerte også et skifte i norsk fokus mot en kraftsamling i Nord-Afghanistan. Artikkelen har tidligere vært offentliggjort i NMT.

AV LARS LERVIK

– I første del av denne artikkelen vil jeg beskrive hvordan den multinasjonale bataljonsstridsgruppen Norwegian Battle Group 3 har vært organisert, hvilke oppdrag som vi har løst og de viktigste erfaringene vi har gjort oss i løpet av perioden juli 205 til januar 2006. I annen del vil jeg mer i detalj beskrive en bataljonsoperasjon, Operation United Endeavour, for gjennom dette å presentere et praktisk eksempel på hvordan vi har operert. Når denne artikkelen trykkes er Norwegian Battle Group 3 historie, og jeg vil derfor trekke fre de viktigste erfaringene som jeg mener det norske Forsvaret kan trekke lærdommer av for fremtidig trening og operasjoner.

Oppdraget til NO BG 3 har vært å bidra til sikkerhet og stabilitet innenfor den vestre og søndre delen av Kabul provins. Denne sikkerheten og stabiliteten er avgjørende for at afghanske styresmakter etter 25 år med krig og konflikt kan reetablere et velfungerende samfunn. Det norske området inneholder både urbane og mer rurale områder, og har en befolkning på anslagsvis 2 millioner innbyggere. Med bakgrunn i oppdraget om å støtte de afghanske styresmakter kan tilnærmingen til NO BG 3 og ISAF for øvrig kort beskrives gjennom begrepet «støtte fra andre rekke». Begrepet som brukes i ISAF dokumenter er «second row approach», dvs at vi i størst mulig grad skal tilstrebe å løse oppdrag i samarbeid med de afghanske sikkerhetspartnere. For NO BG 3s del vil dette si i tett samarbeid med Kabul City Police (KCP), National Department of Security (NDS) og Afghan National Army (ANA). I praksis vil dette si felles patruljer med afghansk politi og militære styrker, støtte til opplæring av personellet og noe støtte med utstyr. I løpet av de siste seks månedene har den norsklede bataljonsstridsgruppen gjennomført i overkant av 3.500 patruljer og løst en rekke ulike oppdrag med støtte til sikkerheten i forbindelse med det afghanske parlamentsvalget og påfølgende innsetting som de to største operasjonene.

Trusselen

Trusselen fra fiendtlige elementer (Fiendtlige elementer omtales som opposing Military Forces/Enemy Elements (OMF/EE), et begrep som favner grupperinger som er del av eller assosieres med Al-Qaida, Taliban og Hezb-e Islami Gulbuddin (HIG) mot styresmaktene og internasjonale aktører har vært relativt stabil siden Talibans fall i 2001. Antall anslag i Kabul provins i løpet av de siste seks måneder har vært tilsvarende det som vi har sett de foregående år. Dette vil i praksis si ukentlige anslag i form av raketangrep, angrep med improviserte bomber og selvmordsbombere som siden sommeren 2005 har kostet to ISAF soldater livet i Kabul.

Anslagene har de siste månedene i noe større grad vært angrep som kan karakteriseres som profesjonelle, selv om det ennå er for tidlig å fastslå om dette er en ny trend. Samlet sett kan trusselen karakteriseres som høy og dette innebærer at styrker som opererer i dette miljøet må treffe nødvendige styrkebeskyttelsestiltak. Disse tiltakene må balanseres opp mot behovet for å komme i kontakt med lokalbefolkningen og gjennom egen opptreden fremme oppfatningen av Kabul som et sikkert og stabilt område.

Styrkesammensettingen

Hovedkvarteret i NO BG 3 har vært bemannet med 40 offiserer, hvorav 31 norske, 8 ungarske og 1 italiener. Sammenlignet med de bataljonsstaber vi kjenner fra Hærens avdelinger i Norge er dette en svært robust stab som i organisering mest minner om det vi vanligvis kjenner fra Brigadenivå. Størrelsen har vært nødvendig for å sikre tilstrekkelig evne til å drive operasjoner døgnet rundt i seks måneder, samt sikre at de ulike nasjonaliteter som er representert i bataljonsstridsgruppen også er representert i HQ. Den norske delen av bataljonsstaben er rekruttert i hovedsak fra Panserbataljonen, men er forsterket med personell fra andre deler av Hæren, samt enkeltpersoner fra Sjø- og Luftforsvaret.

Bataljonsstridsgruppen har hatt tre manøveravdelinger, en norsk eskadronsstridsgruppe fra Telemark batal-

jonal Brigade – ISAF

jon (Denne enheten var i perioden juli-oktober 2005 Mekanisert kompani 3/Tmbn, mens den i perioden oktober 2005 til januar 2006 var Stridsvogne-skadron 1/ tmbn), et ungarsk infanterikompani og et italiensk alpejegerkompani. Disse tre manøveravdelingene var utrustet med lette feitvogner og pansrede kjøretøyer som den norske stormpanservogner CV9030N, dog er det bare det italienske kompaniet som har kapasitet til å operere med panserbeskyttelse for hele avdelingen. Samlet sett gir dette bataljonsstridsgruppen en gjennomsnittlig kapasitet på drøye 20 patruljer daglig så lenge ikke manøverenhetene er opptatt med andre oppdrag.

NO BG 3 har i motsetning til manøverbataljonene hjemme i Norge, hatt

en organisk TSR eskadron som har gitt bataljonsstridsgruppen en meget god irmhentings- og analysekapasitet. IS eskadronen (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) er satt sammen og trent av Etterretningsbataljonen i Hærens styrker. Evnen til å håndtere og analysere store mengder informasjon har vært avgjørende for NO BG 3s evne til å opprettholde en tilfredsstillende situasjonsforståelse. TSR eskadron/NO BG 3 hadde en All Source Intelligence Cell (ASIC) hvis hovedoppgave var å analysere all informasjon og etterretninger som ble innhentet av egne, sideordnede og overordnede.

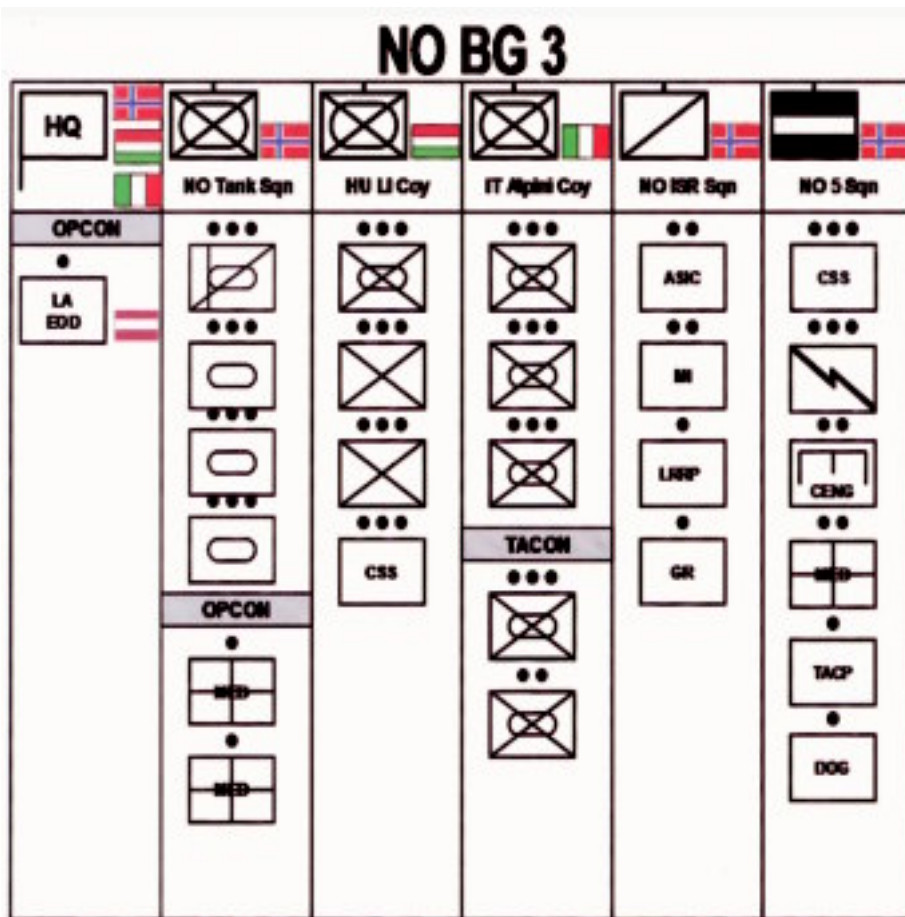
Taktisk støtte og logistikk til bataljonsstridsgruppen er blitt ivaretatt av Kampstøtteeskadron 5. Kjernen i avde-

lingen er rekruttert fra Kampstøtteeskadron 5 i Panserbataljonen og er forsterket med spesialtropper og enkeltpersoner fra øvrige bataljonen i Hærens styrker. Kampstøtteeskadron 5 inneholder forsyningsstropp, kommandoplasstropp, sanitetstropp, stormingeniørgruppe, flyildiedere og hundelag. Eskadronen sikrer et minimum av logistikkapasitet og taktisk støtte til bataljonens operasjoner. Sist, men ikke minst har NO BG 3 hatt et latvisk EOD lag underlagt. Mange av soldatene og offiserene i dette laget har tidligere tjenestegjort med norske styrker på Balkan. I løpet av de siste seks månedene har dette laget destruert i overkant av 20.000 ueksploderte granater og annen ammunisjon.

Norske og latviske soldater i Afghanistan. Som forfatteren skriver, – ikke minst har NO BG 3 hatt et latvisk EOD lag underlagt. Mange av soldatene og offiserene i dette laget har tidligere tjenestegjort med norske styrker på Balkan.

Foto: Arkivfoto/Forsvaret.

Sammensettingen av NO BG 3

Erfaringer med den norske delen av NO BG 3

Norwegian Battlegroup 3 var i stort organisert på tilsvarende måte som manøverbataljonene i Norge. Summen av manøver- og støttekapasiteter gjorde bataljonsstridsgruppen til den mest robuste i Kabul Multinationale Brigade. At vi, selv om to av tre manøverelementer var utenlandske, organiserte bataljonsstridsgruppen på en måte som er tilsvarende den vi finner i norske bataljonen, har medført at mange av de prosedyrer og erfaringer fra trening i Norge har vært direkte overførbare til tjenesten i Kabul.

Erfaringene som vi har gjort oss i løpet av 6 mnd i Kabul er selvsagt for omfattende til å gjengi i sin helhet i denne artikkelen, og jeg vil derfor fokusere på de viktigste lærdommer. Den norske offiseren holder et meget høyt faglig nivå sammenlignet med nær sagt alle andre nasjoners offiserer. Forhold som at alle offiserer behersker engelsk både skriftlig og muntlig er vesentlig men det som har stått frem som den viktigste forskjellen for meg har vært den innsikt den enkelte offiser har i hva som er avgjørende for at et samvirkesystem som NO BG 3 skal fungere på best mulig måte. Dette gjør at de norske avdelingene på en meget god

måte klarte å utnytte kapasiteter som gis til støtte i forbindelse med operasjoner, det være seg norske stormingeniører eller tyske oppklaringsensorer. Denne samvirkekompetansen er et produkt av de komplette og sammensatte hæravdelinger som gjennom årene har trent og øvd på komplekse operasjoner innenfor rammen av brigade og delvis divisjon. Etter min mening er denne faktoren minst like viktig for en avdelingens effektivitet som antall soldater og materiell, og bør derfor være en avgjørende faktor i vurderingene av hvordan vi skal organisere og sette sammen fremtidens norske hæravdelinger.

Gjennom de seneste års deltakelse i internasjonale operasjoner har norske avdelinger opparbeidet seg erfaring med hva som kreves for å lykkes i skarpe oppdrag, erfaring som er blitt tilbakeført til avdelingene siden befalet og mange av soldatene fortsetter i aktiv tjeneste etter endt utenlandstjeneste. Denne profesjonaliseringen har vært meget synlig i NO BG 3, og da spesielt på lavt nivå hvor norske avdelinger holder et svært høyt nivå innenfor stridsteknikk og spesialfunksjoner som for eksempel sanitet, hundetjeneste og ingeniør. Her er det personellet fra Telemark bataljonen som leder an,

men det er også meget gledelig å se at den samme utvikling skjer i de enheter hvor soldatene er rekruttert direkte fra førstegangstjenesten. Denne utviklingen vil forhåpentligvis bli akselerert gjennom innføringen av avdelingsbefalsordningen som ytterligere vil sikre erfarent personell på lavt nivå i våre avdelinger.

Norwegian Battlegroup 3 har gjennom det halvannet året bataljonsstridsgruppen har operert, hatt en organisk TSR kapasitet som en ikke finner i bataljonene hjemme. TSR eskadronens kapasitet og kompetanse har gjentatte ganger vist seg som en essensiell kapasitet for oss. Bruken av TSR har blitt utviklet gjennom erfaringer fra de ulike operasjoner som er blitt gjennomført siden etableringen av NO BG 3 sommeren 2004. Gjennom de siste seks månedene har bataljonens TSR eskadronens analysekapasitet og ledelse, samt bataljonens S-2 seksjon vært samlokalisert og jobbet som et integrert etterretningselement, dog med forskjellige ansvarsområder. Kort fortalt har S-2 seksjonen hatt hovedansvar for de daglige etterretninger og planprosesser, mens TSR har fokusert på langsiktige trender og mer dyptgående analyser. Dette gar sikret optimal utnyttelse av de ulike sensorer, og ikke minst bidratt til at NO BG 3 har hatt et meget fleksibelt og anvendelig etterretningsapparat. Hva dette innebærer i praksis vil jeg beskrive mer detaljert under delen om Operation United Endeavour.

Som jeg har nevnt tidligere har Norwegian Battle Group 3 hatt en minimumsorganisasjon til å ivareta logistikkstøtten. Den daglige logistikkstøtten ivaretas av personell som er organisk i NO BG 3 og nasjonal kontingentsjefs logistikkpersonell. Logistikkressursene har vært helt avgjørende for bataljonsstridsgruppens evne til å løse oppdrag, og på tross av en meget liten organisasjon har dette personellet gjennom en innsats langt ut over det en kan forvente, maktet å dekke alle bataljonsstridsgruppens behov. Utover den faglige dyktighet og innsats til dette personellet har også støtten fra Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) vært et avgjørende element. FLO har støttet med personell i teatret som har tatt unna toppene i forbindelse med periodisk vedlikehold og denne støtten har vært meget viktig for å sikre en gjennomsnittlig tilgjengelighet på kritisk materiell på godt over 90%. Etter min mening er denne måten å organisere logistikkstøtten et eksempel til etterfølgelse ved senere operasjoner fordi den sikrer en effektiv og økono-

misk god logistikkstøtte for den deployerte styrken

– Som det fremgår av det forestående er erfaringene med den norske delen av NO BG 3 overveiende grad positive. Når det er sagt, så er det alltid rom for forbedringer, og jeg vil nå peke på to av de viktigste

1. Det første som kan forbedres til fremtidige operasjoner er balansen mellom støtte, ledelse og teknikk. Av det totale norske bidraget på 288 er det rundt 90 soldater som hadde patruljetjeneste ute i Kabul som primærøppgave.
2. Samtidig ser vi at ledelselementet for Kampstøtte og ISR eskadronene er meget tynne, noe som medfører en svekket evne til kommando og kontroll, samt vanskeliggjør forsvarlig forvaltning av materiellet. Som jeg tidligere har pekt på er støtte-

kulturen innenfor bataljonsstridsgruppen ikke større enn hva det må være for" å holde liv i "styrkebidraget. Samlet sett innebærer dette at vi for å tilfredsstille kravene til antall årsverk har blitt tvunget til å inngå en hel rekke kompromisser som har gått ut over balansen mellom de ulike elementene i NO BG 3. Ved en relativt liten øking av antall soldater i bataljonsstridsgruppen på ca 20%, ville kapasiteten til patruljer og synlige operasjoner i operasjonsområdet økt med anslagsvis 50%. Med fare for å ignorere rammefaktoren økonomi, vil jeg hevde at balansen mellom de ulike elementer er en av de viktigste faktorer for å avgjøre hvor kosteffektivt et styrkebidrag er.

Selv om balansen mellom de ulike elementene kan forbedres, er sammenstillingen av NO BG 3 et meget godt eksempel på hvilke kapasiteter som en har behov for i et tilnærmet komplett bataljonssystem for denne type opera-

sjoner. Dog er det en kapasitet som bataljonsstridsgruppen mangler, taktisk PSYOP-kapasitet. Erfaringer fra andre nasjoner i tilsvarende oppdrag viser at denne kapasiteten bør være en del av bataljonsnivået og at den i mange sammenhenger vil bli brukt til å støtte kompanienes oppdragsløsning. Taktisk PSYOPS krever koordinering med høyere enheters PSYOP innsats som et slikt PSYOP element kan stå for på vegne av bataljonsstridsgruppen. PSYOP gir bataljonsnivået en styrket evne til å kommunisere med målgruppen, som i vårt tilfelle i hovedsak har vært lokalbefolkningen, og er i denne sammenhengen en vesentlig styrkemultiplikator. Jeg vil i del to av denne artikkelen beskrive et eksempel på hvordan NO BG 3 har brukt PSYOP i forbindelse med en bataljonsoperasjon.

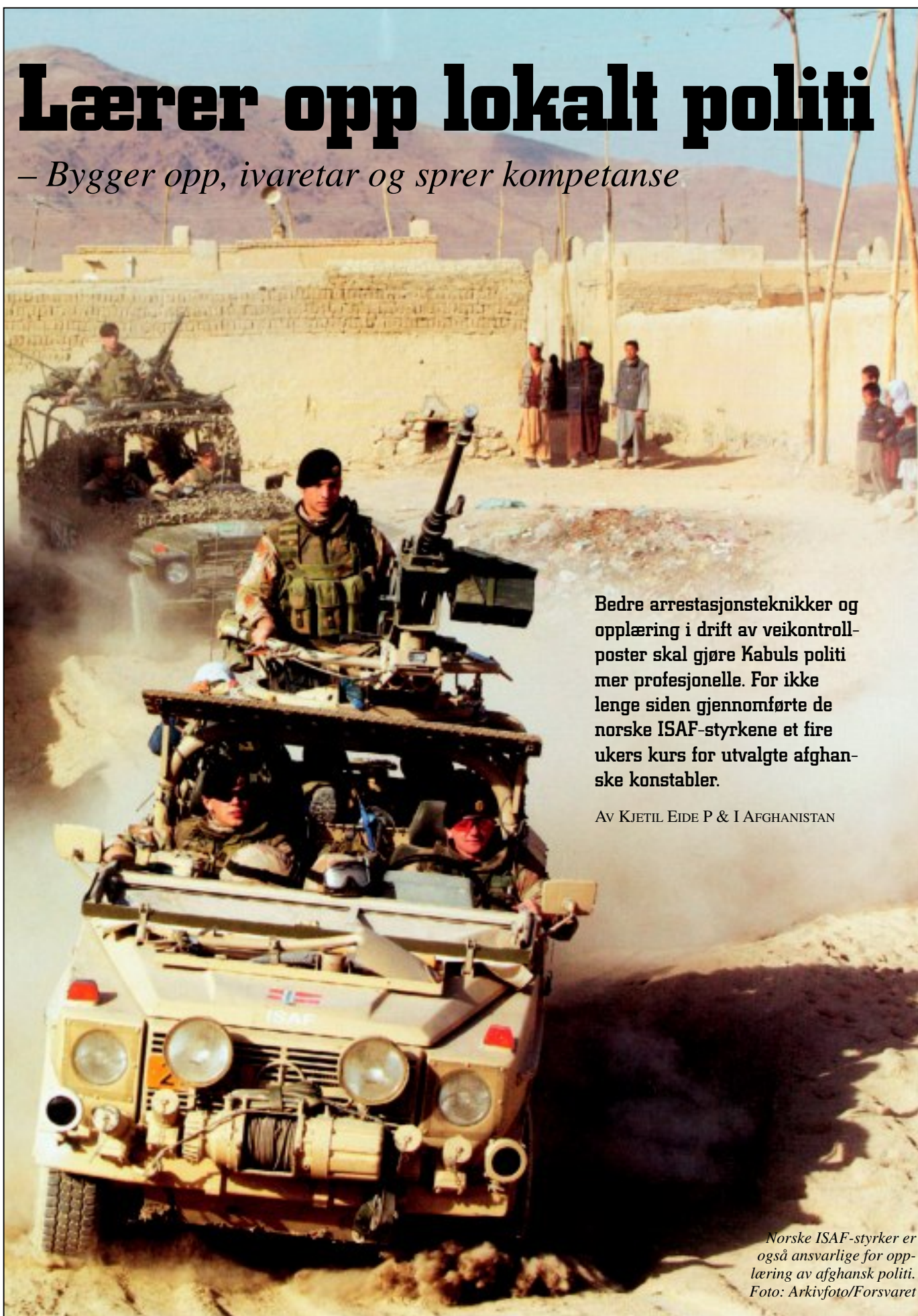
Del II kommer i Sjekkposten nr 5

Typisk operasjonsområde, ørken, stein, sand og fjell. Foto: Arkivofoto/ Forsvaret

Lærer opp lokalt politi

– Bygger opp, ivaretar og sprer kompetanse

Bedre arrestasjonsteknikker og opplæring i drift av veikontrollposter skal gjøre Kabuls politi mer profesjonelle. For ikke lenge siden gjennomførte de norske ISAF-styrkene et fire ukers kurs for utvalgte afghanske konstabler.

AV KJETIL EIDE P & I AFGHANISTAN

Norske ISAF-styrker er også ansvarlige for opplæring av afghansk politi. Foto: Arkivfoto/Forsvaret

I Kabuls femte politidistrikt har politisjefen valgt ut 15 av sine 200 tjenestemenn til et fire ukers kurs. Det er hovedsakelig ledere for ulike, mindre politiavdelinger som deltar. Stormeskadronen i den norske kontingenten er ansvarlig for kurset. Denne lørdagen støtter Militærpolitiet (MP) med det faglige innholdet. Løytnant Vidar som er utdannet ved Politihøyskolen, skal lære bort arrestasjonsteknikker.

– I dag skal dere lære teknikker for pågrepelse uten bruk av våpen. Vi kan gjøre det på to måter. Med makt eller uten, dersom arrestanten er villig. Noe av det viktigste å huske på er alltid å holde maktbruk på et minimum, sier Vidar til de ni fremmøtte.

At seks mangler er ikke gunstig, men Vidar må bare konstatere at det bare blir slik når kurset gjennomføres på frivillig basis samtidig som politiets egne vaktlister parallelt skal fylles. Han har likevel tro på at kurset har en positiv effekt. Et nøkkelord er tilstedeværelse.

Vi må vise deltakerne at vi tar dem seriøst; at vi ikke gir opp, men stiller opp for dem. Det er derfor ISAF (International Security Assistance Force) er i Afghanistan, for å støtte afghanerne slik at de blir i stand til å klare seg selv. Vårt nærvær her i dag, og i alle andre sammenhenger, er like viktig som den faktiske jobben vi gjør, mener instruktøren.

Vil bli bedre

De som har møtt opp til kurset er i hvert fall lærevillig, bemerkter han. Og de er fast bestemte på å bli bedre politifolk. Mohammad Sediq og Abdul Qudoos er begge lagførere, og har henholdsvis 12 og 9 års erfaring, med et fem-årig opphold under Taliban-regimet. Vi har vært på en rekke kurs før, blant annet hos tyske og tyrkiske styrker, og på politiakademiet. Men vi lærer alltid noen nye teknikker, og det trenger vi for å bli bedre profesjonelle politifolk, sier Mohammad.

De to merker en generell bedring av forholdene i Afghanistan etter Talibans fall, men tror veien videre vil være sterkt avhengig av lønningene i landet.

– Alt avhenger av lønna. Hvis den blir bedre, så blir alt bedre, mener Abdul.

Selv tjener de 3000 afghan i måneden, om lag 70 dollar, – og bruker halvparten på transport til og fra jobb. For å sette det i perspektiv koster en femtikiolos sekk med mel om lag 30 dollars, kiloprisen for okse- og sauekjøtt er tre og fire dollar, og syv kilo poteter koster tre dollar, ifølge tolken, som er fra Kabul. Den største utgiftsposten er husleie, som han forteller ligger på 100 dollar i

Afghanske polititjenestemenn er tidligere blitt beskyldt for å ha mottatt bestikkelse av lokale ved passering av veikontrollposter. Nå sendes folk på kurs for å lære at både bestiktelser og bruk av unødig vold er uførelig med et profesjonelt, moderne politi. Respekt for ulike religiøse og etniske opphav står sentralt i opplæringen som ledes av norske offiserer.

Foto: Arkivfoto/Forsvaret.

måneden for tre rom i de billigste områdene av byen.

– Hvorfor vil dere da tjenestegjøre som politimenn?

– Vi vil tjene landet vårt, svarer de begge.

– Er det mulig å leve på en sånn lønn?

– Det er vanskelig, men vi får ofte låne ting i butikkene, og så betaler vi tilbake når vi har penger, sier Abdul.

Vil ikke ha bestiktelser

En del polititjenestemenn blir beskyldt for å spe på lønna ved å kreve inn eksempelvis for passering av veikontrollposter. Mohammad er rask til å legge til at han ikke har på seg uniformen når han er i butikken. – Selv om vi låner fra butikkene, så tar vi ikke imot bestiktelser. Vi betaler alltid tilbake, sier han bestemt.

De har ikke noe tro på at diplomaten de vil få etter å ha gjennomført denne typen kurs vil ha noen effekt på lønna, eller mulighetene til å få høyere posisjoner. Kompetansen de tilegner seg er lønn nok. Stormeskadronens mål er at denne kompetansen blir spredt så godt som mulig.

Dette er folk som ikke arbeider på samme sted til vanlig. Det er viktig å sørge for at politiet har folk med kompetanse på flest mulige tjenestesteder. Målet vårt er at samtlige på politistasjonen skal kunne det vi forsøker å lære dem, derfor vil neste kontingent fortsette opp-

læringen når vi drar hjem til sommeren, sier fenrik Anders, som har ansvaret for det fire uker lange kurset.

Sprer kompetanse

Mohammad Sediq og Abdul Qudoos er i hvert fall innstilt på å lære teknikkene videre i sine lag. Vidar minner kursdeltakerne om at repetisjon er avgjørende for å få teknikkene til å sitte. – De trenger en viss mengdetrening. Vi har lagt vekt på de enkle teknikkene, slik at det blir lettere for dem å øve på egen hånd. Hvis vi gjør det komplisert, sier det seg selv at det går raskt i glemmeboken, sier Vidar. – Det aller viktigste vi lærer dem er at de uansett må behandle folk med respekt, og bruke så lite makt som mulig, forklarer MP-en.

Tidligere brukte afghansk politi litt vel mye makt, etter det han har hørt. Nå skal det imidlertid gradvis bli bedre. Det ser han i sammenheng med FNAs arbeid for å innføre menneskerettigheter. Det lokale politiakademiet har sendt studenter på kurs med instruktører fra FN-nasjoner, der respekt for ulike religiøse og etniske opphav sto sentralt. For denne politistasjonens del hjelper det også at man har fått ny sjef og ny operasjonsoffiser, tror Anders. – Begge er svært interesserte i at mannskapene skal få opplæring. Nå har de ledere som har mange av de samme ideene som oss, og vi er beredt på å gi dem den støtten vi kan, konkluderer fenriken.

Avgjørelse av krigsfangestatus etter den militære folkerett:

Tribunalbehandling i henhold til Genevekonvensjonen

Kaptein (R) Arne B Krokeide er advokat med tidligere tjeneste som vernepliktig assistent ved Generaladvokatembete. Han representerer NROF i den militærjuridiske komite i CIOR

Artikkelen har i likhet med del I tidligere vært publisert i Pro Patria og bringes med velvillig bistand fra NROF. Forfatteren hevder at i en væpnet konflikt vil partenes behandling av nedkjempede motstandere være et forhold av største betydning på det individuelle plan, og muligens også på det politiske plan. Den 1. juli i år uttalte Kongressen seg om USAs praksis og påpekte at den i fremtiden skal være iht Genevekonvensjonen og internasjonal rettsorden.

AV KAPTEIN ARNE B KROKEIDE

På det politiske nivå, dvs mellom de stater, nasjoner eller bevegelser som er parter i konflikten, handler kombattant- og krigsfangespørsmålet ikke bare om politisk ansvarlighet eller overholdelse av gjeldende folkerett, men også potensielt om legitimisering som konfliktpart i politisk og folkerettslig forstand.

Den militære folkerettens regler om kombattanter, krigsfangestatus og krigsfangebehandling må derfor forventes å få økt politisk oppmerksomhet og betydning også i forbindelse med internasjonale militære operasjoner, både de såkalte «fredsskapende» og de fredsbevarende operasjoner, i og utenfor FNs regi. I denne artikkelen skal vi se litt på de regler som finnes i Genevekonvensjonene selv angående prøving av om en person har krigsfangestatus.

1. Betydningen av kombattant- og krigsfangestatus

Begrepene kombattant- og krigsfange-

status omtales ofte i samme forbindelse, og det er da også saklig sett atskillig sammenheng mellom disse. Kombattantbegrepet dekker de personer som har rett til å utføre lovlige krigshandlinger under personlig ansvarsfrihet. Utgangspunktet i folkeretten er at krig i seg selv ikke er ulovlig. (Spørsmålet om hvorvidt angrepskrig er ulovlig lar vi ligge i denne omgang) selv om den innebærer vold mot mennesker og materielle ødeleggelser.)

De enkelte krigsdeltaker begår ingen kriminell handling alene ved å delta i krigen så langt den føres under overholdelse av folkeretten. Hans krigshandlinger skjer på vegne av den krigsførende stat eller bevegelse som han tilhører, Spørsmålet i forhold til den militære folkerett blir da å regulere hvem som rettmessig kan delta i krigen, det vil si, hvilke krav som stilles til en lovlig kombattant.

Når det gjelder status som krigsfange henger dette sammen med spørsmålet om kombattantstatusen, ved at en kombattant som faller i fiendens hender har krav på behandling som krigsfange. Kjernen i krigsfangestatusen er at krigsfangeoppholdet bare skal ha til hensikt å forhindre fangen fra igjen å slutte seg til egne styrker og gjenoppta striden. Krigsfanger har etter konvensjonene også en rekke rettigheter ut over de minste rettigheter som tilkommer internerte personer under andre bestemmelser i GK (Geneve konvensjonene) eller andre andre folkerettslige kilder.

Alle kombattanter blir altså krigsfanger når de havner i fiendens hender, men også ikkekombattante personer kan bli krigsfanger. Dette gjelder personellgrupper som tilhører de væpnede styrker, men som etter folkeretten ikke har kombattantstatus, typisk sanitetspersonell og personell med religiøse funksjoner (for eksempel feltprester) og sivile hjelpe-mannskaper som følger de væpnede styrker uten å ta aktivt del i krigshandlinger osv.

2. Vilårene for å være lovlig kombattant

De regler i de folkerettslige konvensjoner som regulerer vilårene for å være lovlig kombattant i en internasjonal

væpnet konflikt finnes i 3.Genevekonvensjon. (GK 3) og 1.Tilleggsprotokoll til Geneve-konvensjonene (TP 1)

GK 3 Art.4 fastslår at personer som faller i fiendens hender skal betraktes og behandles som krigsfanger, dersom de tilhører en av flg kategorier, med nummerering i h t Artikkel 4 A. 1)Medlemmer av de regulære væpnede styrker til en krigsførende makt 2) Medlemmer av militser eller andre væpnede grupper forutsatt at de står under ansvarlig ledelse, bruker fastsittende kjennetegn gjenkjennelig på avstand, bære sine våpen åpent og følger krigens lover og sedvanerett. 3) Medlemmer av regulære væpnede styrker som tilhører en regjering eller myndighet som ikke anerkjennes av fangemakten., 4) og 5) Personer som følger de væpnede styrker uten å være medlemmer av den, så som sivile flymannskaper, krigskorrespondenter, forsyningsleverandører, skipsmannskaper osv. 6) Spontant motstand fra befolkningen i et område som blir angrepet av fienden, og i h t Artikkel 4 B medlemmer eller tidligere medlemmer av et okkupert lands væpnede styrker for å forhindre dem i å fortsette striden.

I GK 3 er krigsfangestatus ikke definert ved anvendelse av begrepet «kombattant». Dette begrepet blir først introdusert i GK ved Tilleggsprotokoll i (TP1) som ble undertegnet i 1977. I TP 1 Art.43 slås det fast at kombattantene og disse alene, har rett til å delta direkte i fiendtlighetene, det vil si å utføre krigshandlinger. TP i Art 43 gjentar vilkåret om ansvarlig ledelse mv. I TP i Art 44 pkt 3 gjøres dessuten vesentlige lempninger i kravet til åpen bevåpning m v -i praksis med den virkning at fordekte geriljastyrker ikke er folkerettsstridig

3. Formodning om krigsfangestatus

Både de opprinnelige reglene i GK 3 og den senere TP i springer ut av et erkjent behov for å beskytte de enkeltindivider som har deltatt i væpnede konflikt og som faller i motstanderens hender. Endringene som ble gitt i TP i gjenspeiler den poliske og militære utvikling, særlig i retning av krigføring ved bruk av geriljatakikk, organisering av motstand innenfor fiendekontrollert/okkupert ter-

ritorium osv. For å gi reell styrke til beskyttelsen av den enkelte person ble det i TP i også fastsatt bestemmelser som etablererformodning om og midlertidig krigsfangestatus. Dette er i TP i Art 45, som regulerer to forhold (1) En person som har deltatt i krigshandlinger og som faller i fiendens hender skal formodes å ha krav på krigsfangestatus hvis han synes å ha krav på det, hvis han selv gjør krav på det, eller hvis den makt han tilhører gjør krav på det, og (2) I tvilstilfelle skal han behandles som krigsfange inntil hans status er avgjort ved tribunalbehandling iht konvensjonen,

4. Avgjørelse av spørsmålet om krigsfangestatus: Tribunalbehandling i henhold til GK

Spørsmålet om hvorvidt en krigsdeltaker fyller kravene til lovlig kombattant, og dermed har krav på krigsfangebehandling, kan altså være både viktig og vanskelig. I GK 3 er det gitt bestemmelser om hvordan man skal avgjøre tilfeller hvor det er tvil om hvorvidt en person har rett til krigsfangestatus, og dermed implisitt om han er/var en lovlig kombattant.

Etter GK 3 Art 5 (2) skal spørsmålet om krigsfangestatus eller ikke, i tvilstilfelle avgjøres t et såkalt «kompetent tribunal» Art 5 (2) lyder» Skulle det oppstå noen tvil om hvorvidt en person som har begått en krigshandling og som har falt i fiendens hender, tilhører en av kategoriene oppstilt i Art 4, skal slike personer nyte beskyttelse under denne konvensjon, frem til det tidspunkt da deres status er blitt avgjort av et kompetent tribunal"

Konvensjonen inneholder ingen nærmere regler eller krav angående dette «kompetente tribunal». Den prosess som institueres i GK 3 selv er altså gitt ved en tekst som er så knapp som man kan få den. At bestemmelsen er knapp gjør i seg selv ikke at den blir mindre gyldig, eller viktigere. De spørsmål som bestemmelsen etterlater er bl.a. spørsmålet om hvem som skal utgjøre tribunal? Hvilke saksbehandlingsregler skal gjelde? Og, ikke minst, – har tribunalet kompetanse til å ta stilling til om GK overhodet kommer til anvendelse, for eksempel ved å avgjøre om den aktuelle konflikten er en internasjonal væpnet konflikt eller ikke?

For noen av spørsmålene vil avklaring kunne skje gjennom nasjonal lov, det vil si loven i det landet som har tatt fangene, dog trolig under forutsetning av at vedkommende lands lovgivning tilsikter å være i samsvar med gjeldende folkerett. For andre spørsmål vil det derimot måtte ses slik at folkeretten selv må være kilden, og dermed gi holde-

punkter,- for en avklaring av hva som følger av bestemmelsene i GK 3 Art 5 (2).

Ubesvarte spørsmål

Konvensjonens tekst etterlater altså en rekke ubesvarte spørsmål om det «kompetente tribunal». Ut fra forberedelsene til GK 3, ICRC (Det Internasjonale Røde Kors) sine kommentarer til konvensjonen, og aktuell folkerettslig litteratur, kan det imidlertid antydes følgende føringer til fortolkning av Art 5 (2), som gjelder folkerett:

Begrepet «tribunal» betyr at instansen skal bestå av, og avgjørelsen dermed omfattes av, mer enn en person, Tribunalets saksbehandling må følge forhåndsfastsatte regler, Tribunalet må fatte sine avgjørelser på grunnlag av folkeretten, herunder en lojal fortolkning av Genevekonvensjonene, og Tribunalets avgjørelse må treffes ved individuell prøvning av statusen til hver enkelt person, det vil si at det ikke kan treffe avgjørelser kollektivt eller ved fastsettelse av status gruppevis eller lignende. Hver person har rett til å få sin sak fremlagt og avgjort av tribunalet i h t Art. 5 (2).

Det vil, innenfor disse antatte rammer, være opp til de enkelte land å gi nærmere bestemmelser, ved lov, stående ordre eller i annen form, om tribunalets sammensetting, saksbehandling osv. Dette er da også gjennomført av en rekke land.

De amerikanske regler

Som eksempel kan nevnes de regler som gjelder for det amerikanske forsvar, dog med erklært unntak for «Krigen mot terror», dvs operasjonene i Afghanistan osv. De amerikanske regler er gitt ved Army Regulation 190-8 av 1. oktober 1997, betegnet «Enemy Prisoners of War, Retained Personnel, Civilian Internees and Other Detainees».

Dette direktiv gir følgende bestemmelser om tribunalets sammensetning og saksbehandling; Tribunalet skal bestå av 3 offiserer, hvorav en med ikke høyere grad enn kaptein, det skal føres skriftlig referat fra forhandlingene, forhandlingene skal være åpne unntatt hvis det av sikkerhetshensyn må føres for lukkede dører, vedkommende person skal ha rett til å være til stede under forhandlingene og skal betjenes av tolk hvis nødvendig. Vedkommende skal ha rett til å stille spørsmål til vitner hvis disse er rimelige tilgjengelige og skal ha rett til å stille spørsmål til de vitner som føres av tribunalet, og vedkommende skal dessuten selv ha rett til å avgi vitneforklaring og skal ha rett til å nekte å avgi forklaring. Bevisbyrden for at fangen ikke fyller kravene til krigsfangestatus ligger på tribunalet og beviskravene

er «preponderance of evidence», som kan oversettes med «klar sannsynlighetsovervekt»

Man finner ikke i GK 3 noen bestemmelser om rettsvirningen av slike tribunalavgjørelser, det vil si om den skal være upåklagelig eller om den skal kunne overprøves av vedkommende lands regulære domstoler. I mangel av noen utsagn om dette er det mest nærliggende å formode av GK 3 forutsetter at tribunalets avgjørelse skal være endelig. Spørsmålet om det likevel skal være adgang til domstoloverprøvning kan ha flere sider. For eksempel kan det være til fordel for vedkommende fange om han har rett til å angripe tribunalets avgjørelse av hans sak fordi tribunalet ikke har fulgt de fastsatte saksbehandlingsregler. Tribunalet kan ha vært ulovlig sammensatt, det kan ha avvist vitneførsel osv. En helt annen situasjon ville det være dersom vedkommende lands myndigheter skulle kunne overprøve eller bringe inn for domstolene tribunalets avgjørelser på grunn av uenighet for eksempel om hvorvidt de aktuelle krigsfangene oppfyller betingelsene i GK 2 Art 4 (2) om at motstandsbevegelsen de tilhører har ansvarlig ledelse og følger krigens lover. Her kan gjerdet bli noe lavt mellom jusen og politikken.

GK 3 ble vedtatt i 1949, og tribunal-systemet i GK 3 Art 5 (2) ble etterhånden ansett som utilstrekkelig ut fra rettsikkerhetshensyn og konvensjonen ble derfor utvidet ved bestemmelser i TP 1 Art 45 (2) som etablerer et to-trinnsystem for fanger som er nektet krigsfangestatus ved tribunalbehandling etter GK 5 (2), og som blir tiltalt, – det vil si straffeforfulgt for handlinger som har sammenheng med krigføringen. I et slikt tilfelle vil fangen ha rett til å få sin påberopelse av krigsfangestatus behandlet på ny og avgjort av et 2. judisielt tribunal», i h t TP 1 Art 45 (2). Også her er bestemmelsen selv taus med hensyn til hva som nærmere skal legges i begrepet «judisielt tribunal», men også her gir bestemmelsens tilblivelsehistorie en visst holdepunkt. Uttrykket «judisielt tribunal» ble lansert under konferansen som utarbeidet TP 1, og det er mest trolig at begrepet «judisielt tribunal» i TP i Art 45 (2) sammenholdt med uttrykket «kompetent tribunal» i GK Art 5 (2) TP i Art 45 (1) indikerer at det førstnevnte må bestå av dommere eller i hvert fall være ledet av dommer, mens det sistnevnte kan være et rent militært tribunal.

Vi har overfor sett på USAs regler om det «kompetente tribunal» i h t GK 3 Art 5(2) USA har ikke ratifisert/godkjent TP 1, og Army Regulation 190-8 inneholder ikke bestemmelser som uttrykkelig im-

plementerer eller refererer til TP 1. Army Regulation (AR) 190-8 inneholder imidlertid regler om formodet krigsfangestatus og om rettslig overprøving av krigsfangestatusen til fanger som er nektet slik status ved tribunalavgjørelse og som bli straffeforfulgt, slik at AR 190-8 materielt sett motsvarer TP i Art 45.

Det norske Forsvaret

Når det gjelder det norske Forsvaret har det så langt forfatteren har kunnet på det rene, ikke noen gang blitt gitt bestemmelser i krigsfangerelementet, stående ordre eller på annen måte, om sammenheng og saksbehandlingsregler ved tribunaler, hverken etter GK 3 Art 5 (2) eller etter TP i Art 45 (2). Det kan vel reises et spørsmål ved om dette er en forsømmelse i forhold til den norske stats forpliktelser til å gi utfyllende ordre og instruksjoner for å sikre konvensjonens overholdelse, jfr TP 1 Art 80 (2). Forarbeider og kommentarer til TP i indikerer for øvrig at det «kompetente tribunal» i henhold til GK 3 Art 5 (2) forutsettes å kunne operere i felten, det vi si i eller nær konfliktsonen, slik at det er nødvendig å etablere kompetanse og prosedyrer som er tilgjengelige i konfliktområdet.

5. Behandling av personell som ikke kvalifiserer til krigsfangestatus.

For fullstendighetens skyld skal nevnes at fanger som blir nektet krigsfangestatus ikke dermed blir rettsløse i henhold til Genevekonvensjonene. Dersom disse fangene anses som ulovlige kombattanter, og derfor straffeforfølger for sin deltakelse i krigshandlinger,

dvs holdes personlig til ansvar for begåtte krigshandlinger, må rettsforfølgning skje i henhold til en minstestandard for rettsikkerhet som fastsettes i TP i Art 75 (4). Denne følger de kravene som stilles til forsvarlig og rettferdig rettergang i henhold til blant annet menneskerettskonvensjonene. For øvrig, det vi si utenom konsekvensene av eventuell rettsforfølgning, og for fanger som ikke rettsforfølges, vil disse personer nyte beskyttelse og rettigheter i h t TP i Art 75, (1) til (3) som oppstiller en minimumsstandard for human behandling. Til rettighetene i h t TP i Art 75 (3) hører retten til å bli løslatt så snart de omstendigheter som forårsaket arrestasjonen eller interneringen har opphørt å eksistere.

6. Påberopelse og prøving av krigsfangestatus som politisk virkemiddel – folkerettslig «aktivisme»

Genevekonvensjonene gjelder dersom det foreligger en internasjonal væpnet konflikt. Borgerkrig, separatistkriger, opprør osv faller i prinsippet utenfor denne avgrensningen. Et grenseområde mellom internasjonal og intern konflikt med hensyn til konvensjonens anvendelse er frigjøringskriger, typisk kamp mot en kolonimakt på bakgrunn av en utvidelse av konfliktbegrepet som følge av bestemmelsene i TP 1, fra 1977. Grensen mellom interne konflikter og internasjonale konflikter (som bringer GK til anvendelse) kan imidlertid i mange tilfeller bli uklare også fordi en bevegelse eller nasjon som fører en opprørs- eller separatistkrig kan ha sterk interesse i å «internasjonalisere» konflikten.

Fordelene kan ligge på flere plan; mulighet for direkte støtte i striden, internasjonalt politisk intervensjon for eksempel ved saksjoner mot motparten, fredsmevling etc og sist, men ikke minst, en politisk legitimering som kan danne plattform for en politisk avgjørelse og avslutning av konflikten og/eller etterkrigsamneste. Den militære folkerett er altså et mulig politisk instrument for bevegelser og nasjoner som søker internasjonal anerkjennelse og støtte, eller som virkemiddel for å svekke motstanderens politiske stilling internasjonalt.

Genevekonvensjonenes regler om kombattantstatus, krigsfangebehandling og prosedyre for avgjørelser om dette, er derfor aktuelle innhold i den politiske verktøykasse som en konfliktpart vil kunne prøve å hjelpe seg med. Problemstillingen har selvsagt fått vesentlig øket fokus internasjonalt, både i media og de politiske arenaer som følge av USAs politikk vedrørende Afghanistanfangene (selv om Taliban-regimet ikke evnet å yte noen særlig politisk motstand mot USAs intervensjon) Det er derfor rimelig å tro at dette området innen folkeretten kan bli gjenstand for mer inngående oppmerksomhet ved fremtidige internasjonale militære operasjoner, og fra et tidlig tidspunkt i konfliktutviklingen. Politisk bruk av den militære folkerett, dvs folkerettslik «aktivisme», fra konfliktparters side, kan komme til å bringe nye eller økende utfordringer til den politiske og militære ledelse i land som vil delta i internasjonale militære operasjoner.

Sjekkposten siden sist

Forts. fra side 2.

sjeff Brigade 3 og Infanteriinspektør. Mest kjent ble nok likevel Furuhovde for sin tjenste i UNIFIL, hvorav tre kontingenter på slutten av 80-tallet og som sjeff i to år fra 1993 til 1995

Tjenesten med blå beret for FN formet Trond Furuhovde som offiser. Som ivrig samfunnsdebattant var han en anerkjent, men også omdiskutert deltaker. Hans klare oppfatninger omkring norsk deltakelse i humanitære intervensjoner er et av de standpunkt som fikk størst oppmerksomhet.

Trond Furuhovde vendte på mange måter hjem mot slutten av sin militære

karriere. Han avsluttet sin aktive tjeneste som sjeff for Distriktskommando Trøndelag i 1999. Han skulle imidlertid få en meget aktiv penjonisttilværelse. Knappe tre år etter sin avskjed ble han forespurt om å lede observatørkorpset på Sri Lanka (Sri Lanka Monitoring Mission.)

Observatørtjenesten på Sri Lanka ble en meget spennende periode for Furuhovde hvor han kunne trekke på sine omfattende erfaringer fra konfliktområdene i Midt-Østen. Han ble høyt respektert og var i sin andre periode en viktig bidragsyter til de fremskritt Norge gjorde i fremforhandlingen av en våpenhvile mellom tamiltigrene og myndighetene i Sri Lanka.

Trond Furuhovde var en stolt og ærekjær offiser. Hans åpne og ærlige fremferd gjorde han høyt respektert og anerkjent. Det beste bevis på disse egenskaper er de skussmål han får av de stridende parter både i Midt-Østen og på Sri Lanka

Våre tanker går i dag til Wenche, barn og barnebarn. De har mistet en kjær ektemann, far, svigerfar og bestefar så alt for tidlig.

Vi lyser fred over hans minne.

Robert Mood
Generalmajor/Generalinspektør
for Hæren

Observatørtjenesten på Balkan

Takk til bladet og til redaktøren for mye interessant historisk stoff. Har Sjekkposten også overveiet å bringe stoff fra observatørtjenesten på Balkan?

Maj Jarle Elvemo

Red kom:

Sjekkposten har fått vårt medlem, major Audun Spjell til skrive om sine to år som FN-observatør på Balkan. Del I om tiden i UNPROFOR 1993-94 finnes på sidene 4-7 i denne utgaven. Del II om tiden i UNPREDEP 1997-98 kommer i neste utgave.

Lars Reiermark
redaktør

Balkan i ruiner. Dette var engang byen Derventa i Bosnia.

Foto: Jarle Elvemo

Kontakt med leserne

UNIFIL i LIBANON – Interessant, aktuelt og enestående

Boken er utgitt på oppdrag av og med støtte fra Forsvarets Kompetansesenter for Internasjonal virksomhet (FO-KIV). Den er på 500 sider og innimellom teksten finnes 180 bilder, hvorav de fleste er i farger. Sideformatet er 20–25 cm, men bildeformatene varierer sterkt, fra 3,5 cm og oppetter. Papir og trykk er av høy kvalitet. Boken er til salgs for kr. 298,- hos FN-Veteranenes Landsforbund (FNVLV) Prisen for en slik bok på norsk må i dag sies å være symbolsk, og inntektene fra salget tilfaller arbeidet til FNVLV. Denne førsteutgaven er trykket i et opplag på 3.000. Selv om boken nok er for «tung» og for generell til å betraktes som en minnebok for de 21.326 norske soldatene som gjorde tjeneste i UNIFIL, så er det så interessant, aktuelt og enestående at opplaget raskt bør bli utsolgt.

Major Stein L Meyer
Ing Off/Norbatt XIX
«Pro Patria»/NROF

Red. komm:

Viser til annonse for boken på side 13. Til orientering har FNVLV pr. juni solgt ut mer enn 1500 bøker, dvs. mer enn halve opplaget. Salget er økende, og vi forventer å være utsolgt en gang i høst. Derfor, kjøp den i dag!

Lars Reiermark
Redaktør

Vi var de første! For 50 år siden UNEF

November 1956. DANOR patrulje i Port Said. Foto: Aage Sørensen.

Ørnulf Uddå har i Sjekkposten nr. 3 – 2006 en artikkel og fotos som bli presentert under denne overskriften.

Ikke alle datoene og stedene som oppgis i artikkelen stemmer med de faktiske tider da den første

norske innsatsen for FN fant sted i Port Said, Sinaiørkenen og Gazastripen i 1956/57. Kontingenten som Ørnulf Uddå skriver om må antagelig være den norske oppfølgingsstyrken for etablering av DANOR Bataljon etter at de første norske og danske FN-

styrkene var ankommet til Abu Suveir i Egypt den 14. november 1956 som angitt i min artikkel i Sjekkposten nr. 3 – 2006.

Jeg vil gjerne fremheve at det ikke er noen grunn til å redusere eller nedvurdere den fine innsatsen som ble gjort av alle de norske kontingentene som etter hvert gjennomførte fredsbevarende tjeneste i Egypt i perioden 1956–1967.

Tønne Huitfeldt

Red. kom:

Det er vel ingen tvil om at det dansk-norske frempartiet som tok av fra den italienske Capodichino-basen ved midnatt den 14. november og landet i Abu-Suveir i Egypt den 15. november 1956 var de første, slik genlt. Tønne Huitfeldt også tidligere har beskrevet det bl.a. i The Nordic Blue Beret for juni 1976.

Lars Reiermark Redaktør

Økt risikotillegg for tjeneste i Afghanistan

Med virkning fra 1. april 2006, er det generelle risikotillegget i Afghanistan satt til kr 8.000 i måneden. Dette ble besluttet av FST etter drøftinger med tjenestemannsorganisasjonene. Organisasjonene ble også informert om de sikkerhetsvurderinger som ligger bak hevingen.

 jimmy.bjerkansmo@bfo.no

Offisersbladet nr. 3/2006

Kontakt med leserne

Libanon håpets land

Av: Arve Nilsen

Om Libanon faller sammen risikerer hele regionen et tilbakeslag, Libanons demokratiske utvikling er et foregangseksempel for hele regionen!

Bak den arabiske-israelske konflikten, bortenfor vestverdens ulike politiske aksjoner henger Libanons problem sammen med landets privilegerte stilling; en menneskelig og kulturell sammensetning som er unik for regionen tilpasset for å gjennomføre et demokratisk prosjekt mitt i en antidemokratisk verden, et demokrati som i sin natur vil komme til å stå i motsetning til både de arabiske regimer og den israelske.

På den ene siden er araberlandene – tros de lånte demokratiske former fra vestverden og på grunn av sitt dypt rotfestede «naturlige» maktstruktur og sitt syn på det ikke muslimske hele tiden «teokratier». På den andre siden skulle et demokrati som grenser til Israel og som er basert på mangfold og pluralisme hamne i motsetning til den utestengende demokratiske modellen i den israelske stat som savner dette mangfold og pluralisme.

Et libanesisk demokrati innen denne verden skulle altså innebære en slags overvinning på det

Beirut ble ødelagt både under borgerkrigen i 1970-80 årene og befolkningen opplevde også å bli bombet både i 1982 og i 2006
Foto: Arkivfoto

menneskelige og kulturelle plan, radikalt og hele tiden, et åpnere, et rikere og mer overbevisende og forførende samfunn!

Takket være sin spesielle beliggenhet kan et Libanon som til later tankefrihet faktisk virke som en ypperlig stat og bo i som skiller religion fra staten. En stat bygd på menneskelige verdier

bortenfor alle konfesjoner og alle religiøse tilhørigheter. En stat med mennesker som er frie til å tro og mene hva de vil!

Denne særegenhet for Libanon er både landet styrke og dets svakhet, derfor også alle disse ytre politiske krefter som driver sitt spill og forsøker å få innflytelse over landet.

Et Libanon som braker sammen kommer til å berøve hele regionen denne særegenhet i menneskelig åpenhet og kommer til å føre hele regionen 3000 år tilbake i tid. Dermed løper regionen risiko for å gå tilbake til profetiens, apokalypsenennes, krigen og ødeleggelsesens epoker. Tilbake til mørkets tid!

Nostalgi

Utsikt over bukten og veien ved Sharm el Sheikh.

Foto: Veino Kososen/YKSK 2 1957

Finske gutter har det bare bra og hilser alle der hjemme

Foto: Viljo Kurpan/YKSK I 1956-57.

Vi minnes ved UNEF 50 års jubileum også tjenesten sammen med våre finske venner, og tjenesten var på mange måter den samme, slik den fremgår av disse bildene, begge sakset fra det finske veteranforbundets medlemsblad Sinibaretti; er det noen som kjenner seg igjen?

Nato mot Taliban

Kontakt med leserne

– Vil bli lenge i Afghanistan sier britisk general

Det blir et langt oppdrag, hvor lenge er en evighet.

Foto: Knut Mueller/Der Spiegel

Nato overtok i går kommandoen i Sør-Afghanistan fra USA, et oppdrag som regnes for å være alliansens farligste og vanskeligste noensinne.

Kandahar

Den britiske general David Richards overtok kommandoen fra den USA ledede koalisjonsstyrken under en høytidelig seremoni på den støvete flyplassen utenfor Kandahar, den største byen sør i landet. Han erklærte at NATO er kommet for å overta et langsiktig oppdrag, som vil vare «så lenge Afghanistans folk og regjering behøver vår støtte». Overtakelsen skjer på et tidspunkt da kamphandlingene i Afghanistan er blusset kraftigere opp enn noen gang siden Taliban ble styrtet fra makten i 2001. NATOs representanter håper de kan bidra til en stabilisering ved å delta sterkere i gjenoppbyggingen ved å opprette sikre soner, mens amerikanerne konsentrerer seg om anti-terrorkampanjen i Operation Enduring Freedom.

– Men det betyr ikke at vi ikke skal slåss, sa general Richards.

Norske i nord

NATO-styrker har allerede operert lenge i Kabul, og i de vestlige og nordlige provinsene, der bl.a. hovedtyngden av den norske kontingenten befinner seg. I de seks sørlige provinsene er det nå 8000 soldater fra Storbritannia, Canada, Nederland og USA som går inn under den nye NATO-kommandoen. Denne delen av Afghanistan er Talibanens kjerneområde. Der var herfra den fundamentalistiske bevegelsen vokste til en kraft som tok kontroll over det meste av styret i landet innen i 1996. Nå er disse distriktene åsted for det verste opprør de siste årene, med regulære selvmordattentater og bomber i veikanten. De fleste angrepene er rettet mot utenlandske soldater.

Slagkraftig

Taliban-opprørerne er bedre organisert enn noen gang, og

fullt i stand til å angripe basene til ISAF, NATOs internasjonale sikkerhets- og hjelpestyrke. De siste tre dagene har det vært en rekke intense sammenstøt og attentater i området, der mer enn 50 taliban-soldater og åtte andre afghanere har mistet livet. I et av angrepene fyrte fundamentalistene av en raket mot en afghansk pikeskole i Kandahar. Den drepte ingen, men såret en person. I går døde tre barn og fem voksne da en bombe eksploderte nær en moske sør for Jalalabad. Amerikanernes øverstkommanderende i sør, general Karl Eikenberry, understreket at USA vil opprettholde sitt engasjement for Afghanistan, selv om de nå overlater kommandoansvaret her til NATO. I forrige måned antydet amerikanerne at de hadde håpet å kunne redusere antallet soldater fra 19.000 til 16.000 i år, men Talibanens våroffensiv satte etter alt å dømme en stopper for dette. USAs koalisjonsstyrker vil nå konsentrere seg om den østlig-

Fredsstyrken

International Security Assistance Force ISAF med FN-mandat.

Overtok ISAF-ansvaret i 2003 med ca. 10.000 mann i Kabul, i nord og vest.

Utvides nå til 18.000 mann

Norge har 480 soldater i Maimana, Mazar-I-Sharif og Kabul.

ste delen av landet i jakten på styrker fra både Taliban og Al-Qaida. Men også NATO møter utfordringen ved å motvirke infiltrasjon av fundamentalistiske krigere som kommer over grensen fra Pakistan. Under et besøk i Afghanistan nylig sa Frankrikes forsvarsminister Michele Alliot-Marie at mange militante Taliban-folk fra nabolandet står bak flere av angrepene den siste tiden. Hun ba den pakistanske regjeringen øke innsatsen for å stanse dem, men pakistanerne svarer at de allerede patruljerer så mye de kan. (AP/Reuters)

Aftenposten 1. aug. 2006

Kontakt med leserne

Libanon i mai

Forbundspresidenten, Odd Helge Olsen med følge var i Sør-Libanon i mai. Her ved minnesmerket i Naqoura til minne om helikopterulykken 3. februar 1979 da flygeren/fenrik Peer-Frode Eriksen, maskinisten/Lt Kjell Edgar Ruud NORWING og lege/maj Egil Kjeldsaas og sykepleier/Lt Jostein Berg NORMEDCOY ga sine liv i fredens tjeneste i et forsøk på å unnsette sårede i FIJI-betaljonen.

Minnelunden i Ebel es Saqui 17. mai 2006 midt i byen som tidligere huset det norske hovedkvarter for NORBATT.

Hjelp oss å hjelpe

I forbindelse med nåværende konflikt i Midt-Østen støtter følgende organisasjoner Fredssoldatenes Minnefond i arbeidet med prosjektet:

«Hjelp barn»

- FN-Veteranenes Landsforbund • Bærelas Venner
- Kongsvinger kommune med Ebel es Saki som vennskapskommune
- Pårørendegruppa

Midlene vil i sin helhet gå til den akutte situasjonen i Libanon gjennom Røde Kors

Gi ditt bidrag i dag på bankgiro: 9049 10 23383

Fredssoldatenes minnefond

LOKALFORENINGER

Alta og omegn FN/NATO VF

Per Martin Ovesen
Postboks 2134,
9508 Alta
Tlf. 97 53 58 01/915 59 567
ma-ovese@online.no

Veteraner fra Internasjonale Operasjoner

Avd. Asker og Bærum
Knut Bjørnsen Teige
Glassverkveien 21 B,
1363 Høvik
Mob. 90 94 69 83
knut.teige@c2i.net

Aust-Agder FNVF

Roy Gjertsen
Postboks 1401
Tlf. 93 03 45 85
4856 Arendal
rogje@online.no

Bergen og Hordaland FNVF

Ulf Arnesen
Postboks 941,
Sentrum
Tlf. 55 96 24 31/p. 91 30 16 97
5808 Bergen
ulf-arnesen@yahoo.no

Bodø og Omegn FNVF

Audun Spjell
Postboks 62
Tlf. 75 58 02 93/m. 91 53 60 22
8001 Bodø
spjaud@start.no

FN/NATO VF Sandefjord

og Nordre Vestfold
Anders Forreløkken
Tlf.: 33 47 47 29
Mobil: 99 79 33 83
Postboks 425
3201 Sandefjord
forreloe@online.no

FN/NATO VF Vestfold og Telemark

Johnny Brenna
Gårdsbakken 39 F
Tlf. 33 18 35 37/m. 98 23 14 04
Fax 33 18 70 92
3256 Larvik
http://home.no/fn-nato/

FNV Nordmøre

Frank K. Olsen
Postboks 845
Tlf.: 71 67 74 60
M. 95 73 98 51
6516 Kristiansund N

Glåmdal FNVF

Arve Nilsen
Postboks 138
2201 Kongsvinger
Tlf. 0046 57 13 80 45/
m 40 83 45 02
glamdal.fnvet@east.no

Gudbrandsdal FN/NATO VF

Reidar Melhuus
Hageskogen 22
2630 Ringeby
Tlf. 61 28 28 40
Arb. 61 28 42 41
Mobil: 40 41 23 95
reidar.melhuus@netcom.no

Hadeland FN/NATO VF

Tor Gunnar Haugerøy
Salem v. 5
2760 Brandbu
Tlf. p. 61 33 49 46
M. 41 33 89 04
fax 61 33 60 76
tgunn-ha@online.no

Hamar og omegn FN/NATO VF

Tom Krømcke
E. J. Berghsvei 19 C
2316 Hamar
Tlf 40 29 41 39
tianshan@online.no

Harstad og omg. FNVF

Olav Henrik Olsen
Postboks 615
Tlf. 77 07 43 65
M. 41 45 79 07/47 26 11 84
9486 Harstad

Haugland FNVF

Helge M. Revheim
Kopparen Frisør senter
Tlf 52 85 30 80/P. 52 85 19 35
4250 Kopervik

FN-Veterangruppe Havøysund

Gunnar Jacobsen
Strandgate 294
9690 Havøysund
m. 90 99 65 55
kveldsol@c2i.net

Hedmark FNVF

Bjørn Viktor Steen
Postboks 188
2402 Elverum
Tlf. 62 59 47 19/90 50 88 68
bvsteen@frisurf.no

FN-veteranene Follo og Indre Østfold

Jan Skarpodde
Paimioveien 7
1430 Ås
Tlf. 90 92 61 72
jan.skarpodde@dknett.no

Kongsberg og omegn FN/NATO VF

Stein Løvdok
Postboks 492
3605 Kongsberg
Tlf. priv: 32 76 63 26
mobil: 99 72 07 77
stein@lovdok.com

Kristiansand og omegn FN/NATO VF

Ragnar Olsen
Odderøya 11
Tlf. 38 02 71 08
4610 Kristiansand S
agdervet@start.no

Kvalsund FN-NATO Veteranlag

Peder B Pedersen
Sandmavn. 15
9620 Kvalsund
Tlf.: 78 41 52 87
m. 99 26 92 77

Namdal FN/NATO VF

Jon Hildrum
Tlf. 74 27 52 55
M. 90 10 17 28
Prestekrageveien 22
7800 Namsos
leder@namdalveteran.no

Mandal og Lister Region FN/NATO VF

Thomas Fjell
Heiveien 6,
Tlf. 900 11 329
4517 Mandal

Midt-Finnmark FNVF

Ola van der Eynden
9710 Indre Billefjord
Tlf. 78 46 31 33
Mob.: 48 18 50 79
Kontor Bandak
mil tlf. 05 90 25 21
oveynder@start.no

Nord – Salten FNVF

Jan – Edgar Nilsen
Tlf. 94 85 07 02
P. 75 77 97 75
8283 Leinesfjord
svanhild.nilsen@c2i.net

Ofoten FN/NATO VF

Hallgeir Ramstad
Holmenveien 12
8514 Narvik
Tlf. 76 96 07 83/93 21 36 96
hallgeir.ramstad@nfk.no

Oslo FN og NATO soldaters forening

Jon Birger Berntsen
95 17 20 48
Bygning 8 Oslo MIL
Tlf. 23 09 35 33/Fax: 23 09 39 42
0015 Oslo
jon.berntsen@ber.oslo.kommune.no

Rana og Omegn FNVF

Arnlot Skogheim
Postboks 1426
Tlf 75 14 52 22
P. 75 16 95 05
M: 97 57 01 47
8602 Mo i Rana
arnskogh@online.no

Ringerike og omegn FN/NATO VF

Eduard Thorsen
Postboks 1350
Tlf. 32 13 08 43
M: 90 82 26 45
3503 Hønefoss
rofnskr@start.no

Rogaland FNVF

Helge Bernt Holgersen
Sundveien 29 B
4049 Hafsråsjord
Tlf. 51 11 64 51/45 67 63 20
helgebernt@yahoo.com

Romsdal FN/NATO VF

Terje Hoel
Henrik Ibsensvei 5
6413 Molde
Tlf. 71 21 05 18/92 82 17 24
terjehoel@gmail.com

Røros og Fjellregionen FN og NATO VF

Jan Lars Haugom
7370 Brekkebygd
Tlf. 72 41 32 08
Fax 72 40 63 11

Svalbard FNVF

Arne Elgaen
Postboks 713
9170 Longyearbyen

Sør – Helgeland FNVF

Jørn Johansen
Blomstervikveien
Tlf. 75 02 22 94
75 01 81 20
8900 Brønnøysund

Sør – Varanger FNVF

Arnt Nystad
Postboks 70
Tlf. 78 99 94 69/995 83 046
9912 Hesseng

Sunnmøre FN/NATO VF

Anne-Kari Andreassen
Postboks 1114 Sentrum
Tlf P. 70 13 82 92
M. 41 30 45 24
6001 Ålesund
andreassen@portalen.no

Søre Sunnmøre FNVF

Per Inge Øye
Tlf. 91 36 74 72
6170 Vartdal

Troms FNVF

Einar Ulleberg
Postmottak Kappelvn. 2
Tlf. 97 04 80 91
9325 Bardufoss
eulleberg@mil.no

Tromsø FNVF

Edmund Leiksett
Postboks 504
Tlf. 91 80 83 80
9255 Tromsø

Trøndelag FNVF

Svein Dyrvik
Tlf. 91 61 69 20
7105 Stadsbygd
svein.dyrvik@posten.no

Valdres FNVF

Roger Markussen
Rute 548
2930 Bagn
Tlf. 41 47 46 90
rmarkuss@bbnett.no

Vesterålen FN VF

Per H. Lamark
Postboks 239
Tlf. P.76 13 56 80/
M: 47 01 59 30
8469 Bø i Vesterålen
perh.lamark@vkbb.no

Voss og omland FN/NATO VF

Tore Grevle
Postboks 567
Tlf. 56 51 09 86
M. 90 76 47 80
5703 Voss
tgreve@hotmail.com

Østfold FNVF

Frøyasvei 11
1711 Sarpsborg
Tlf. 69 39 91 13/
M: 91 87 37 71
jjoachim@online.no

Øvre Romerike FNVF

Brynulf Jenssen
Trondheimsveien 119
Tlf. 63 97 34 45
Mob. 90 56 89 92
2050 Jessheim

LOKALE VETERANFORENINGER

med kameratstøttegrupper

Lokalforeningens navn

Alta og omegn FN/NATO VF
 Aust-Agder FN-veteranforening
 Bodø og Omegn FN-veteranforening
 Bergen og Hordaland
 FN-veteranforening
 FN/NATO-veteranforening,
 Sandefjord og Nordre Vestfold
 FN/NATO-veteranforening,
 avd. Vestfold og Telemark
 FN-veteraner Nordmøre
 FN-Veteranene Follo og Indre Østfold
 Glåmdal FN-veteranforening
 Gudbrandsdal FN-veteranforening
 Hamar og omegn FN-veteranforening
 Harstad FN-veteranforening
 Haugaland FN-veteranforening
 Hedmark FN-veteranforening
 Kristiansand og omegn FN/NATO-veteranforening
 Kongsberg FN/NATO VF
 Midt-Finmark FN/NATO-veteranforening
 Namdal FN/NATO-veteranforening
 Ofoten FN/NATO-veteranforening
 Oslo FN og NATO soldaters forening
 Rana og omegn FN-veteranforening
 Ringerike og omegn FN/NATO-veteranforening
 Rogaland FN-veteranforening
 Romsdal FN/NATO-veteranforening
 Sunnmøre FN/NATO-veteranforening
 Sør-Varanger FN-veteranforening
 Troms FN-veteranforening
 Tromsø FN-veteranforening
 Trøndelag FN-veteranforening
 Voss og omland FN/NATO-veteranforening
 Veteraner fra Internasjonale Operasjoner
 Asker og Bærum
 Østfold FN-veteranforening
 Øvre Romerike FN-veteranforening

Ring **800 48 500** fra 1. januar 2005

Vår Landsdekkende kameratstøttetelefon

betjent av oss!

FN-Veteranenes Landsforbund,
postboks 1635, Vika, 0119 Oslo

FN-VETERANENES LANDSFORBUND (FNVLF)

**Til deg som har gjort
en innsats for freden**

**Vi gjør noe for deg!
Støtt FNVLF med ditt medlemskap
FNVLF trenger dine personlige erfaringer
og ditt sosiale engasjement**

Postadresse: Postboks 1635 Vika, 0119 Oslo
 Kontoradresse: Bygning 22, Akershus Festning
 Telefon: 23 09 35 49,
 Fax: 23 09 37 77
 Mail: e-bemagnussen@mil.no

Sjekkposten

Neste utgave av
bladet kommer
20/10 - 2006

Bidrag i form av
tekst og bilder må
være redaksjonen i
hende senest
1/10 - 2006

B-blad

Returadresse:
 FN-Veteranenes Landsforbund
 Postboks 1635, Vika
 0119 Oslo

Ettersendes ikke ved varig adresseforandring, men sendes tilbake til senderen med opplysninger om den nye adresse.

FNVLFF Forbundsstyret 2006/2008

President Odd Helge Olsen

Alkeveien 3
 4623 Kristiansand S
 Mob: 40 83 45 01/99 09 19 24
 Tlf: 38 08 74 89
 oholsen@losmail.no

Visepresident Dan-Viggo Bergtun

Solhaugveien 16,
 2019 Skedsmokorset
 Tlf: 64 83 07 55
 Mob: 95 81 95 98
 post@gardergruppen.no

Styremedlem Anne-Kari Andreassen

Niels Windsvei 35,
 6009 Ålesund
 Mob: 41 30 45 24
 Tlf: 70 13 82 92/Fax: 70 10 57 03
 andreassen@portalen.no

Styremedlem Ola van der Eynden

9710 Indre Billefjord
 Tlf: 78 46 31 33
 oveynden@start.no

Styremedlem Svein Dyrvik

7105 Statsbygd
 Mob: 91 61 69 20
 svein.dyrvik@posten.no

Styremedlem Anja Dahl

Nikolaismauet 1,
 5003 Bergen
 Mob: 952 74 856
 anjad@online.no

Styremedlem Olav Tofte Larssen

Olderveien 14
 8622 Mo i Rana
 Tlf: A 75 14 33 20
 P 75 15 57 65
 Mob: 41 30 23 07
 olav.tofte.larssen@monet.no

1. varamedlem Jon Birger Berntsen

Ullevålsveien 82 C
 0454 Oslo
 Tlf: 22 56 96 66/M. 95 17 20 48
 jon.berntsen@ber.oslo.kommune.no

2. varamedlem Peder Birger Pedersen

Sandmovn. 15
 9620 Kvalsund
 Mob: 99 26 92 77

3. varamedlem Jan Skarpodde

Paimioveien 7,
 1430 Ås
 Mob: 90 92 61 72
 jan.skarpodde@dknett.no

4. varamedlem Per M P Gitmark

Bandyveien 26
 4021 Stavanger
 Mob: 97 10 34 91
 Tlf: 51 99 00 00
 gitmark@hotmail.com

FN-Veteranenes Landsforbund

Sjekkposten

Organ for FN-Veteranenes Landsforbund

nr. 4-2006

- **FN-observatør på Balkan UNPROFOR** s. 4-7
- **Fra Port Said til Gaza, UNEF 1956** s. 8-11
- **Gaza-jubileet, UNEF 50 år** s. 15
- **Erfaringer med NO BG3 Afghanistan** s. 24-27
- **Afghanistan; Lærer opp lokalt politi** s. 28-29

